

Barn- och utbildningsnämnden

Kallelse

Nämnd	Barn- och utbildningsnämnden
Datum och tid	2021-10-07, klockan 08.30
Plats	Kommunkontoret, Sammanträdesrum Gräsö (SR1), Östhammar samt distans
Sekreterare	Per-Åke Berg
Ordförande	Josefine Nilsson (C)

Ärendelista

1. Information om pågående byggprojekt	2
2. Utemiljöer vid skolor och förskolor	3
3. Skolororganisationen i Alunda	4
4. Synpunktshanteringssystem	5
5. Årsbudget 2022: Preliminär budget och verksamhetsplan samt flerårsplan 2023-2025	6
6. Yttrande över revisionens granskning av verkställighet av kommunfullmäktiges beslut	7
7. Färdplan för ett hållbart län – regionalt åtgärdsprogram för vatten	9
8. Redovisning av kränkingsanmälningar 2021	11
9. Arbetsmiljöredovisning	12
10. Information från förvaltningen	13
11. Rapporter från skolråd m.m.	14
12. Redovisning av delegationsbeslut	15
13. Information	17
14. Kurs- och konferensinbjudningar	18

Barn- och utbildningsnämnden

Kl. 08.30

1. Information om pågående byggprojekt

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Muntlig information om pågående byggprojekt inom Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde.

Beslutsunderlag

Muntlig information

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2021-034

2. Utemiljöer vid skolor och förskolor

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Information om arbetet med utemiljöer vid skolor och förskolor i Östhammars kommun.

Beslutsunderlag

- Muntlig information.

Ärendets behandling

Barn- och utbildningsnämnden 2021-06-03.

Arbetsutskottet 2021-06-17, 2021-09-23.

Beslutet skickas till

Chef sektor Bildning, Lisbeth Bodén

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2020-057

3. Skolororganisationen i Alunda

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Skolororganisationen i Alunda behöver ses över. Det finns ett behov, både på kort och lång sikt, av fler utbildningsplatser i grundskolan eftersom antalet elever ökar och de tillgängliga lokalerna inte räcker till.

Barn- och utbildningsnämnden gav vid sammanträdet 2021-02-18 förvaltningen i uppdrag att skriftligt återkomma till nämnden med tidsplan och kostnadsredovisning på utbyggnad och renovering av Olandsskolan i Alunda. Om möjligt ska byggnaderna byggas samman. Barn- och utbildningsnämnden vill att det i utredningen ska finnas flera olika förslag att ta ställning till. Återrapport om hur arbetet fortgår görs på arbetsutskottets sammanträden. Arbetsutskottet beslutade vid sammanträdet 2021-06-17 att en återrapport skulle göras på arbetsutskottets sammanträde 2021-09-23.

Beslutsunderlag

Skrivelse Skolororganisationen i Alunda.

Ärendets behandling

Barn- och utbildningsnämnden 2020-09-03, 2020-10-01, 2020-11-05, 2020-12-03, 2021-02-18.

Arbetsutskottet 2021-03-11, 2021-04-15, 2021-06-17, 2021-09-23.

Beslutet skickas till

Chef sektor Bildning, Lisbeth Bodén.
Lasse Karlsson, verksamhetschef fastighetsdrift

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2021-087

4. Synpunktshanteringssystem

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Barn och utbildningsnämnden gav vid sammanträdet 2021-09-09 chefen för sektor bildning i uppdrag att ta fram förslag på en utvecklad synpunktshantering som ger elev och vårdnadshavare möjlighet att enkelt kunna anmäla synpunkter och klagomål.

Ärendets behandling

Barn- och utbildningsnämnden 2021-09-09 (BUN-2020-076).

Beslutsunderlag

- Skrivelse System för att lämna synpunkter och klagomål på förskolans och skolans verksamhet.

Beslutet skickas till

Chef sektor Bildning, Lisbeth Bodén
Verksamhetschef för grundskolan, Christina Stenhammar

Barn- och utbildningsnämnden

Kl. 10.00

Dnr BUN-2021-008

5. Årsbudget 2022: Preliminär budget och verksamhetsplan samt flerårsplan 2023-2025

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden ska besluta om preliminär drift- och investeringsbudget och verksamhetsplan för 2022 samt flerårsplan 2023-2025.

Beslutsunderlag

- Budget och verksamhetsplanering 2022, Plan 2023-2025 Barn- och utbildningsnämnden.

Beslutet skickas till

Verksamhetschef Ekonomi, Sara Ersund.
Chef sektor Bildning, Lisbeth Bodén
Kommunstyrelsen

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2021-058

6. Yttrande över revisionens granskning av verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden står bakom förvaltningens bedömningar och förslag till åtgärder. Förvaltningen får i uppdrag att genomföra åtgärderna avseende ändringar i arbetsordning och reglemente. Om ny arbetsordning och reglemente inte har antagits och expedierats till berörda organ före 2021-12-31 ska lägesrapport lämnas till styrelse och nämnder.

Barn- och utbildningsnämnden överlämnar beslutet som sitt yttrande till revisionen.

Ärendebeskrivning

Revisionen har genomfört en granskning av verkställighet av kommunfullmäktiges beslut.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderar revisionen att kommunstyrelsen och samtliga nämnder ska genomföra ett antal åtgärder. Revisionens ordförande har efter kontrollfråga via e-post angett att det är styrelsen och de fyra facknämnderna som avses (ej gemensamma nämnder, krisledningsnämnden och valnämnden). Åtgärderna återfinns nedan i kursivt med förvaltningens kommentar kring respektive åtgärd direkt efter.

Initiera en ändring av kommunfullmäktiges arbetsordning så att den även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir föremål för uppföljning och redovisning till fullmäktige.

Förvaltningen instämmer i att återrapporteringen till fullmäktige behöver förbättras. En ändring bör dock införas både i arbetsordningen och nämndernas (inklusive styrelsens) reglemente, eftersom det är nämnderna som ska lämna återrapport.

Förvaltningen föreslår att följande ändring införs i arbetsordning och reglemente: *Beslut som innebär att fullmäktige ger ett uppdrag eller beslutar om en åtgärd som ska verkställas ska alltid förses med ett datum då beslutet ska vara verkställt samt ska alltid förses med ett datum då fullmäktige ska ha fått återrapport om uppdragets genomförande eller åtgärdens verkställighet. Om återrapport ska ske inom ramen för årsredovisning eller annan återkommande uppföljning ska det anges, annars ska återrapporten utgöra ett eget ärende. Om uppdraget eller åtgärden inte kunnat verkställas ska en lägesrapport lämnas vid samma tidpunkt och vid behov även omfatta förslag på ändringar i beslutet för att möjliggöra att det verkställs.*

I arbetsordningen för fullmäktige införs en ny rubrik och § 45 där ändringen införs. Det kan tyckas ologiskt att ha bestämmelsen om återrapportering nästan sist i arbetsordningen. Eftersom delar i beslutet ska finnas med redan när förslag lämnas från kommunstyrelsen så hör bestämmelsen närmast ihop med expedieringen av fullmäktiges beslut. I de fall där det inte finns med något om återrapport i fullmäktiges beslut kan kanslifunktionen lägga upp

Barn- och utbildningsnämnden

påminnelser trots att det saknas i samband med expedieringen. Avsaknad av detta i beslut kan hända exempelvis om ett uppdrag kommer till genom att ledamot yrkar på det i fullmäktige.

I reglementet införs ändringen under rubriken ”Ansvar och rapporteringsskyldighet” för varje nämnd. I reglementet anpassas formuleringen så att det passar i processen, t.ex. att ”Beslut” ändras till ”Förslag till beslut”.

Om nämnderna antar förslaget i sitt yttrande kommer det ersätta den remissrunda som normalt genomförs inför ändringar i reglementet.

Säkerställa att samtliga uppdrag från kommunfullmäktige återrapporteras.

Säkerställa att avrapportering av eventuella avvikelser i uppdrag sker till kommunfullmäktige.

Rutinen att sätta datum för när uppdrag ska redovisas (antingen slutligt med förslag till beslut eller som lägesrapport) är relativt ny och förbättras löpande. Förvaltningens bedömning är att vissa framsteg har gjorts sedan de granskade besluten från 2018 och 2019. Detta gäller både fullmäktige och nämnderna. Förvaltningens bedömning är att ovanstående förslag till ändring i arbetsordning och reglemente ska underlätta för nämnderna/styrelsen att säkerställa att återrapportering alltid sker, både vad gäller återrapport av uppdrag av avrapportering av avvikelser.

Revisionen önskar yttrande senast 2021-10-31.

Beslutsunderlag

- Granskning av verkställighet av kommunfullmäktiges beslut.

Beslutet skickas till

Förtroendevalda revisorer samt sakkunnigt biträde KPMG

Registrator revisionen, via [REDACTED]

Kommunförvaltningens ledningsgrupp för kännedom, Kersti Ingemarsson

Handläggare: Rebecka Modin

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2021-076

7. Färdplan för ett hållbart län – regionalt åtgärdsprogram för vatten

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden antar yttrandet och överlämnar det till Kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har tidigare (2019 respektive 2020) tecknat hållbarhetslöften inom Färdplan för ett hållbart län – åtgärdsprogram Minskad klimatpåverkan samt inom åtgärdsprogram Ekosystem och biologisk mångfald. Hållbarhetslöftena är frivilliga avsiktsförklaringar som aktörer i länet tecknat för att samarbeta i ett antal gemensamt utvalda miljöfrågor inom fyra delprogram.

Nu har kommunen fått inbjudan att teckna hållbarhetslöften inom det tredje åtgärdsprogrammet, som fokuserar på vatten. De åtgärder och aktiviteter (hållbarhetslöften) som finns i programmet fokuserar på åtgärder som finns föreslagna och framtagna i många andra regionala dokument, som regional vattenförsörjningsplan, regional handlingsplan för klimatanpassning, Vattenmyndighetens åtgärdsprogram (2021 – 2027) samt processen för moderna miljötillstånd för vattenkraften.

Då aktiviteterna bygger på redan antagna dokument gör att hållbarhetslöftena inom vatten blir ett sätt att tydligare effektuera andra gemensamma planer inom länet som redan tagits fram.

Löftena ska genomföras inom programmets 4-årsperiod, dvs 2021-2024.

Signerat hållbarhetslöfte med valda åtgärder och aktiviteter ska enligt tidigare beslut införlivas i kommunens befintliga styrmodell och ledningssystem.

Yttrandet ska skickas till Kommunstyrelsen senast 2021-10-07.

Yttrande

I det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder vatten samt hållbarhetslöften, har Sektor Bildning valt att inte åta sig att arbeta med någon av de föreslagna aktiviteterna. Sektor Bildning anser att det sker ett arbete om vatten i undervisningen, vilket förhoppningsvis även bidrar till förståelsen för ökad hållbarhet.

Svenska skolan berörs i olika delar av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Miljöundervisning och lärande för hållbar utveckling är inskrivna i läro-, kurs- och ämnesplanerna. Miljö och hållbar utveckling är inte ett eget ämne i grundskole- och gymnasieutbildningen. Tanken är att miljö- och hållbarhetsperspektiven jämte de historiska, internationella och etiska perspektiven ska genomsyra all undervisning oberoende av kurs eller ämne.

Barn- och utbildningsnämnden

Beslutsunderlag

- Inbjudan hållbarhetslöfte 2021
- Information process hållbarhetslöften 2021
- Beslutsmissiv åtgärdsprogram vatten 2021
- Färdplan för ett hållbart län Åtgärdsprogram vatten
- Förtydligande av aktörs hållbarhetslöfte 2021

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2021-031

8. Redovisning av kränkingsanmälningar 2021

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Enligt Skollagen ska en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. I Östhammars kommun görs anmälan och utredning i ett digitalt system.

Kränkingsredovisningar ska göras vid varannan nämnd från och med 2021-06-03.

Beslutsunderlag

Muntlig redovisning av ärendet.

Ärendets behandling

Redovisas varannan nämnd.

Beslutet skickas till

Arkiv.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2021-016

9. Arbetsmiljöredovisning

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av arbetsmiljöfrågor.

Beslutsunderlag

Muntlig redovisning.

Ärendets behandling

Redovisas kontinuerligt.

Barn- och utbildningsnämnden

10. Information från förvaltningen

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av information från förvaltningen.

Barn- och utbildningsnämnden

11. Rapporter från skoloråd m.m.

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av rapporterna.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden rapporterar från möten på skoloråd m.m.

Barn- och utbildningsnämnden

12. Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

När barn- och utbildningsnämnden delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett barn- och utbildningsnämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som nämndens beslut. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till barn- och utbildningsnämnden.

Följande förteckningar över delegationsbeslut i verksamhetsfrågor redovisas:

2021-03-10	Särskolestrateg Anne Lee Larsson (Mottagande i särskolan)
2021-09-06	Särskolestrateg Anne Lee Larsson (Mottagande i särskolan)
2021-08-12	Rektor Hanna Söderberg (Beslut om vilka kurser som ska erbjudas som programfördjupning på nationellt program)
2021-08-12	Rektor Hanna Söderberg (Beslut om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val)
2021-08-12	Rektor Hanna Söderberg (Beslut om antalet undervisningstimmar för varje kurs m.m.)
2021-09-07	Rektor Jenny Änggård (Utökad tid i förskolan)
2021-09-08	Ansvarig för skolskjutsfrågor Elisabeth Lindkvist (Stöd för inackordering)
2021-09-14	Ansvarig för skolskjutsfrågor Elisabeth Lindkvist (Kontant ersättning för kompletteringsresa)
2021-09-29	Ansvarig för skolskjutsfrågor Elisabeth Lindkvist (Beslut om skolskjuts)

Barn- och utbildningsnämnden

- 2021-09-30 Rektor Johan Köhler
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2021-09-30 Rektor Niina Johansson
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2021-09-30 Rektor Anna-Karin Sehlstedt Stål
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2021-09-30 Rektor Lena Folkebrant
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2021-09-30 Rektor Helena Åsberg
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2021-09-30 Rektor Malin Andersson
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2021-09-30 Rektor Margareta Rahm Jansson
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2021-09-30 Rektor Hanna Söderberg
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)

Barn- och utbildningsnämnden

13. Information

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av beslut som tagits av andra myndigheter samt annan viktig information som berör barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde.

Barn- och utbildningsnämnden

14. Kurs- och konferensinbjudningar

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av aktuella kurs- och konferensinbjudningar.

Ärende skolorganisationen Alunda

Utbyggnad och anpassningar av Olandsskolan

Innehållsförteckning

1. Beskrivning av ärendet
2. Etappindelningar
 - 2.1. Etapp 1
 - 2.2. Förslag på beslut
3. Generella funktionskrav för skolan
 - 3.1. Ytbehov
4. Etapp 1 anpassningar Olandsskolan
5. Utbyggnad av Olandsskolan
6. Bedömd kostnad

1. Beskrivning av ärendet

Uppdraget är att se över skolorganisationen i Alunda på kort och lång sikt, flera utbildningsplatser i grundskolan behövs eftersom elevantalet ökar och det tillgängliga lokalerna inte räcker till. Flera förslag ska presenteras tillsammans med kostnader och det ska även byggas på befolkningsutvecklingen i Alunda.

1.1. Bakgrund till projektet

Barnantalet i Alunda har under de senaste åren ökat. Idag finns en stor brist av skolplatser på Olandsskolan. Den akuta bristen av platser har lösts genom att bussa två klasser från Olandsskolan till Ekeby skola där utrymmen funnits för att kunna ta emot extra klasser under läsåret 2019/2020. Från och med höstterminen 2021 kommer elevantalet öka ytterligare vilket innebär att skolorna i Alunda (Olandsskolan och Ekeby skola) inte kommer kunna rymma antalet elever i de båda skolornas lokaler. Plats kommer att saknas för ca 20-30 elever. Den akuta bristen på platser beror till stor del på det faktum att de röda paviljongerna vid Olandsskolan är utrymda till följd av dålig inomhusmiljö. Paviljongerna är gamla och slitna och bedöms inte lönsamma att renovera varför dessa föreslås rivas.

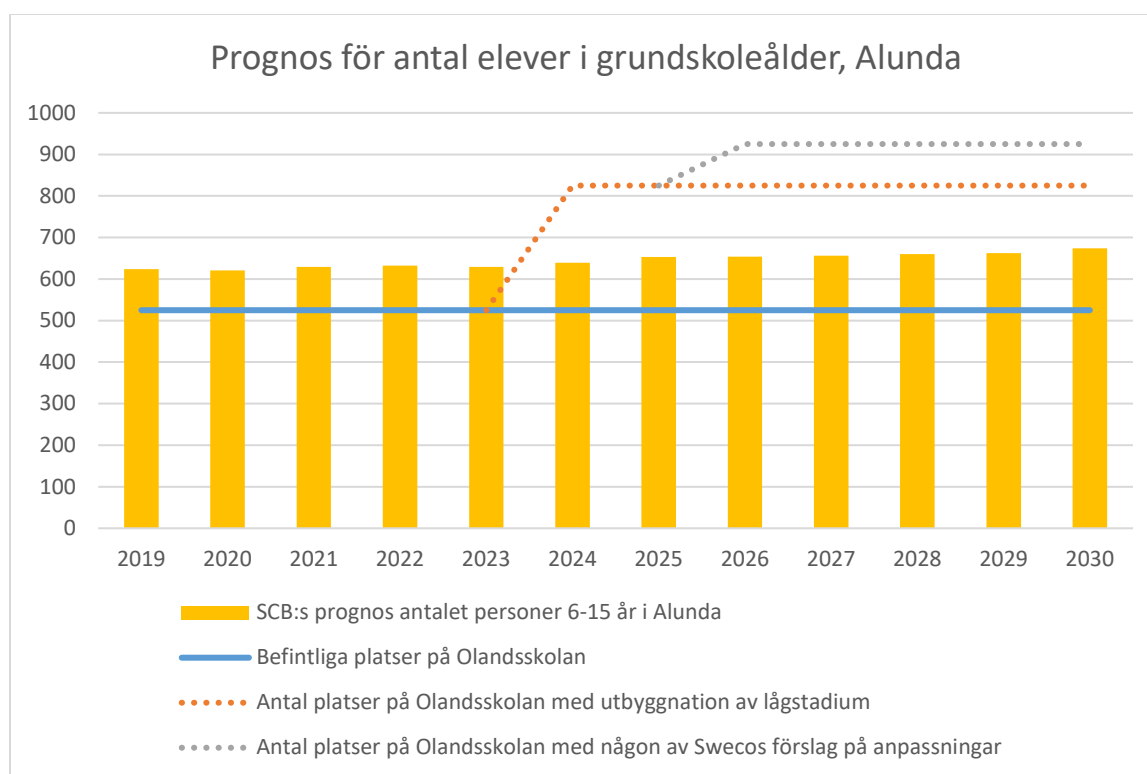
De prognoser som gjorts för utvecklingen av antalet skolbarn tyder på att antalet kommer att öka under kommande år; från dagens 624 barn till ca 674 barn om 10 år. Detta innebär att Olandsskolan, som idag är en 2-3 parallellig F-9 skola, kommer att ha ett elevantal motsvarande 3 parallellig F-9 skola (22,5 barn per klass vid 674 elever på skolan).

Behoven av större lokaler har varit kända under en längre tid och 2017 genomfördes en lokalutredning tillsammans med SWECO architects för att se på möjligheten att bygga om Olandsskolan för att inrymma fler elever, se bilaga 1. Samtliga förslagen som presenterades i utredningen innebär att skolan, för att klara av den förutspådda utvecklingen i Alunda kommer att

behöva byggas ut. De tre förslagen från arkiteketen bedöms kunna inrymma 600-650 elever, medan prognosen (diagram 1) visar är för litet redan 2025.

I det något längre perspektivet (5år) behöver skolan byggas ut med en lågstadiesedel för att möjliggöra en 3-parallellig F-9 skola. Dessutom kommer vissa av de förslag som SWECO föreslår i sin utredning behöva genomföras för att anpassa skolan till ett ökat elevantal (specialsalar, matsal m.m.) samt för att anpassa ytor för mellan- och högstadium.

I Alunda planeras för nya bostadsområden vilket inte tagits hänsyn till i prognosen över behovet av skolplatser. Utbyggnationen kommer att ha en överkapacitet om ca 100-150 platser och, om SWECOs samtliga anpassningar genomförs, ytterligare ca 100-150 elever vilket skulle möjliggöra en skola för ca 920 elever. Detta möjliggör en första utbyggnation av nya bostadsområden i Alunda utan att en ny skola behöver byggas.

Tabell 1- prognos över antalet barn i Alunda 2019-2030. Statistiken baseras på SCB:s befolkningsprognos från 2020. Staplarna visar antalet skolplatser på Olandsskolan (525)

2. Etappindelning

Tittar man på prognosen och en eventuell inflyttning så måste Olandsskolan byggas ut till 2025-2026 för att klara av den kommande ökningen med elever. Fram till 2025 så behöver befintlig lokal klara av att ha ett elevantal på 600-650 elever. Det blir med dessa två steg i en utökning även en bra etappindelning med anpassningar som etapp 1 och en utbyggnad som etapp 2. Båda etapperna måste synkroniseras med varandra för att det ska bli en helhetslösning när båda etapperna är klara.

2.1. Etapp 1 anpassningar av befintliga lokaler

I SWECOS lokalutredning kommer man fram till att det är möjligt att bygga om Olandsskolan för att få en sammanslagen kapacitet på ca 600-650 elever. I förslaget så finns det tre olika förslag på hur man kan anpassa lokalerna för ett bättre nyttjande och med det få in fler elever. Den totala LOA är ca 7 124m² och med ett elevantal på 530 elever blir det ca 13,4m² per barn. För att skolan ska inrymma 600 elever behöver m² per barn minskas till 11,8m² per barn och en ökning till 650 ger det 11,0m² per barn. Detta kan jämföras med att nya Frösan har ca 10m² per barn och är en idag normal nivå per barn vid nyproduktion.

2.2. Tidplan

Denna anpassning i tid kommer att vara behov av att man kan genomföra detta under pågående verksamhet. För att det ska vara möjligt så krävs det att man nyttjar vissa tillfälliga lokaler som t ex bibliotek, paviljongerna som finns på plats från hösten-22.

Förslag till bästa lösningen från SWECOS rapport: 2-3 månader

Projektering: projektering för att få fram underlag till en upphandling 3-4månader

Upphandling: 2månader

Genomförande: ca 12månader

2.3. Bedömd kostnad

Nedan följer en grov uppskattning av projektkostnad för rivning av Olandsskolans röda paviljonger samt byggnation av ny skolbyggnad inklusive gårdsytor samt anpassning av befintliga lokaler, planerat underhåll och inhyring av temporära lokaler. Kostnad baseras på en lokalyta 2200kvm enligt lokalbehov för lågstadium och en uppskattad rivnings kostnad om 2500 kr/kvm. Gårdsytor kommer att behöva anpassas efter den nya byggnaden samt efter Boverkets rekommendationer för utemiljöer vid skolor.

	Bedömd kostnad per kvm	Summa
Byggherrekostnad 10%	-	1 800 000 kr
Anpassningar på Olandsskolan	-	10 000 000 kr
Underhåll Olandsskolan*	-	8 000 000 kr
Oförutsett 10%	-	1 800 000 kr
	TOTALT	21 600 000 kr

*Planerat underhåll för Olandsskolan, uppgradering av ventilation

2.4. Förslag till beslut

För att komma vidare med vilket förslag som passar bäst för skolans behov så föreslås det en arbetsgrupp med representanter från skolan och fastighetsdrift för att ta fram det mest lämpligaste förslaget.

2.5. Fördjupade utredningar kopplade till etapp 1

Olandsskolan har idag problem med inomhusmiljön vilket beror till stor del på den ventilationslösning man antog med om- och tillbyggnaden av Olandsskolan xxxx. Hösten -21 så genomförs det en tillfällig lösning med ett antal rumsaggregat för att förbättra inomhusmiljön. Men med en ökning av elevantalet så behöver det projekteras en utökning och förbättring av ventilationen för att få en bra arbetsmiljö. Den pågående matsalutredningen behöver även lyfta in att en utökning av elever kommer att ske succesivt fram till 2025 vilket kommer att påverka dagens kök och eventuellt matsalskapaciteten.

3. Etapp 2 utbyggnad av Olandsskolan

Etapp 2 i detta projekt är att bygga ut Olandsskolan för att klara av en tillväxt i Alunda. Med en tillbyggnad kommer det att ge ett max antal av elever på 920st. Denna etapp är inte beroende av en utrymningslokal utan den kan genomföras med pågående verksamhet i befintliga lokaler. Det finns idag inget avtal med ADDA för avrop på skollokaler liknande det som finns för förskolor.

3.1. Generella funktionskrav för skolan

I detta avsnitt presenteras lokalbehov för utbyggnation av lågstadium vid Olandsskolan. Utformningen av lokaler för skolan utgår från barn- och utbildningsnämndens krav om att följande särskilt ska beaktas när skollokaler planeras, byggs om och renoveras:

- Trygga miljöer
- Förskola och skola i permanenta lokaler
- Pedagogiska miljöer i framkant verksamhets- och utseendemässigt för bästa skolresultat; miljön spelar roll

Tekniska krav för lågstadium motsvarar i stort sett de krav som framgår av ramprogram för typfröskola.

3.2. Ytbehov

Vid beräkning av ytbehov har utgångspunkten varit lokalbehov beskrivet av representanter från skolverksamheten.

Varje klass behöver som minst ha tillgång till ett klassrum samt ett grupprum. Då byggnaden i första hand är tänkt inrymma lågstadium behöver kapprumsytorna vara väl tilltagna för att möjliggöra av- och påklädning av overaller m.m. samt torkning av blöta kläder. Dessutom behövs personalutrymmen, teknikutrymmen samt förråd och städtrum.

Lokal	Yta	Yta per barn
Inomhus		
Pedagogiska rum	1100 kvm	3,7 kvm
Entréer och hallar	650 kvm	2,1 kvm
Hygien och omvårdnad	100 kvm	0,3 kvm
Förråd	30 kvm	0,1 kvm
Städ och tvätt	10 kvm	0,1 kvm
Teknikutrymmen	60 kvm	0,2 kvm
Personalutrymmen	250 kvm	0,8 kvm
Summa	2200 kvm	7,3 kvm per barn
Utomhus		
Gårdsyta	9000** kvm	30 kvm
Angöring etc.	*** kvm	
	9000 kvm	30 kvm

* Ytor delas också med befintlig skola, såsom specialsalar, bibliotek, matsal m.m. därför blir ytorna mindre per i elev i en utbyggnation

** Gården delas med befintlig skola

*** Angöring för servicepersonal samt HKP. I övrigt samutnyttjas ytor med skolan

3.3. Förslag på placering för utbyggnation

Önskemål om att utbyggnaden ska förses med en länk mellan befintliga huskroppen och den nya innebär att utbyggnaden måste placeras i närheten av befintligt hus. Förutsatt att byggnaden uppförs i två våningsplan ryms den inom befintlig detaljplan, vilken tillåter byggnation för allmänt ändamål(A)¹ i 2 våningar

¹ Enligt Boverket gäller följande för allmänt ändamål, A, <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/detaljplaneinstrumentet/aldre-planer/aldre-planer-och-deras-giltighet/>, 2020-10-26: ”Områden med beteckningen A- Allmänt ändamål i äldre planer är avsedda för allmänna ändamål och ska ha verksamheter med stat, kommun eller landsting som huvudman. Det allmänna ändamålet är normalt inte preciserat i planer enligt byggnadslagen eller andra äldre lagar. Kravet i plan- och bygglagen att ändamålet måste redovisas innan bygglov får ges gäller inte för dessa äldre planer.

Tidigare var det enbart offentliga organ som fick vara huvudman för en verksamhet inom A- Allmänt ändamål. Sedan 1 januari 2015 är det dock möjligt även för enskilda huvudmän att få bygglov inom dessa områden. Det innebär att det inte längre krävs planändring eller att planen upphävs för att bygglov ska kunna ges för annat än yttre och inre ändring.”

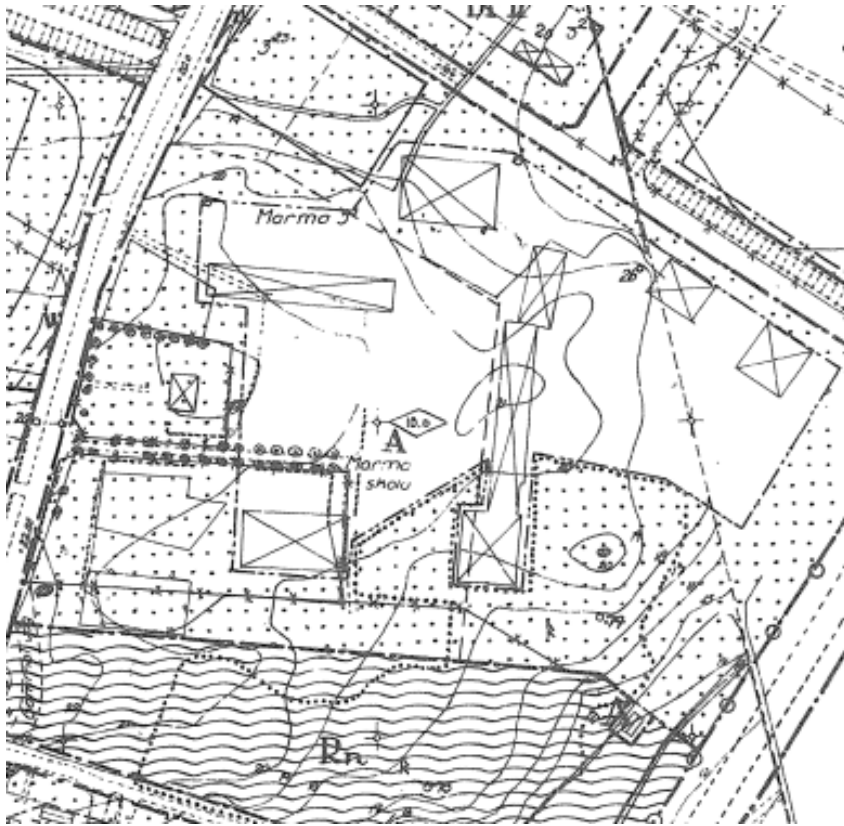

Bild 2 – urklipp ur detaljplan för Olandsskolan

3.4. Bedömd kostnad

	Bedömd kostnad per kvm	Summa
Byggnadsyta 2200 kvm	28 000 kr	61 600 000 kr
Byggherrekostnad 10%	-	6 160 000 kr
Rivning 585 kvm	2 500 kr	1 500 000 kr
Anpassning av gårdsytor	-	5 000 000 kr
Oförutsett 10%	-	6 160 000kr
	TOTALT	80 420 000kr

Sektor Bildning
Christina Stenhammar

System för att lämna synpunkter och klagomål på förskolans och skolans verksamhet

Sektor Bildning har utrett möjligheten för vårdnadshavare och elev att själva anmäla kränkningar i kommunens dokumentationssystem KB process. Efter utredningen har BUN beslutat att sektor Bildning behåller sin nuvarande rutin att systematisera och kvalitetssäkra processen för anmälda kränkningar och att skolpersonalen anmäler kränkningar samt att Sektor Bildning tar fram en funktion för vårdnadshavare att lämna synpunkter på verksamheten.

Östhammars kommun har högt ställda kvalitetsmål för våra ansvarsområden och verksamheter. Därför vill kommunen veta vad medborgarna tycker. Genom att ta del av synpunkter, förslag och klagomål ges ansvarig möjlighet att förbättra och utveckla verksamheten.

I första hand vänder sig vårdnadshavare och elev till direkt till verksamheten för synpunkt och klagomål. För kommunal förskole- och skolverksamhet kan vårdnadshavare och elev även skicka in synpunkter i webbformuläret på Östhammars hemsida. Om synpunkten gäller en fristående förskola eller skola får de vända sig direkt till ansvariga för verksamheten.

Vårdnadshavare kan även vända sig till Skolinspektionen.

När vårdnadshavare lämnar synpunkter eller klagomål direkt i webbformuläret väljer anmälaren verksamhetsområde tex förskola, grundskola eller gymnasieskola. Vidare väljer även anmälaren kategori (undervisning, lokal/miljö, personal, elevresor eller övrigt). Synpunkten registreras i en särskild inkorg och funktionsbrevlåda med e-postadress [REDACTED] och vidarebefordras till den instans eller verksamhet som synpunkten avser. Två gånger per år redovisas inkomna synpunkter till BUN, som har det yttersta ansvaret för verksamheten. Anmälaren får en bekräftelse på att kommunen tagit emot informationen och får också en återkoppling. Anmälaren kan välja att vara anonym vid anmälan, men får då ingen återkoppling.

Ovanstående system för synpunktshantering finns tillgängligt från den 11 oktober 2021.

Budget och verksamhetsplanering 2022, Plan 2023-2025 Barn- och utbildningsnämnden

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
	www.osthammar.se	kommunen@osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6

Innehållsförteckning

1	Verksamhetsområde	3
2	Planeringsförutsättningar.....	3
2.1	Verksamhetsförändringar 2022-2025	6
2.2	Volymer	8
3	Nämndens mål och styrtal	9
3.1	En attraktiv och växande kommun	9
3.2	En hållbar kommun	9
3.3	En lärande kommun.....	10
3.4	Uppdrag	11
3.5	Nyckeltal.....	11
4	Ekonomisk planering.....	18
4.1	Resultaträkning.....	18
4.2	Driftbudget.....	19
4.3	Investeringsbudget.....	21

1 Verksamhetsområde

I Barn- och utbildningsnämndens uppgifter ingår att leda och samordna verksamheten inom förskola och pedagogisk omsorg, fritidshem, fritidsklubb, grundskola, grundsärskola, kulturskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Nämnden ansvarar även för det kommunala aktivitetsansvaret samt korttidstillsyn för barn över 12 år. Barn- och utbildningsnämnden ska verka för en helhetssyn på omsorg, utbildning och fritid för barn och ungdomar samt för den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden ansvarar även för bidragsgivning, tillsyn och uppföljning av barnomsorg i alternativa driftsformer.

2 Planeringsförutsättningar

Lokalbehov, lärmiljöer och ökade volymer

Grundskolorna i Östhammars kommun skiljer sig mycket från varandra. Både vad gäller status på byggnader och hur tillgängliga lärmiljöerna är. Barn- och utbildningsnämndens stora utmaning under perioden 2022 och framåt, är ett ökat lokalbehov och svårigheten att finansiera ökade hyror med egen budgetram utan att detta medför negativa konsekvenser för verksamhetens kvalitet.

Att skolans lokaler är utformade efter verksamhetens behov, ändamålsenliga, säkra och trygga är även starkt kopplat till personals och elevers arbetsmiljö samt nämndens övergripande mål att alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö. Här krävs en stor förståelse för verksamhetens skiftande behov.

Barn- och utbildningsnämnden behöver lösa skolorganisationen i Gimo inför 2022, då det är akut lokalbrist. Nämnden behöver även ta ett långsiktigt strategiskt grepp om hela skolorganisationen i kommunen. Barn och elevantalet förväntas också att öka både genom ett något högre födelsetal men också genom inflyttning. Fler barn- och elever ger även det ett behov av utökad budget för att kunna bibehålla vuxentätheten och kvaliteten i verksamheten.

För att ge alla våra barn och elever möjlighet att delta i undervisningen och utbildningen behöver vi en modern och anpassad lärmiljö. Med lärmiljöer menar vi pedagogisk-, fysisk- och social miljö. Barn och elever i vår verksamhet ska känna sig trygga och uppleva studiero. Utbildningen har utvecklats och ställer idag andra krav på miljön än vad den gjort tidigare. Flexibilitet, kreativitet och stimulans är viktiga komponenter i detta arbete inom alla verksamheter.

Arbetet med att utforma den pedagogiska inriktningen har påbörjats av en arbetsgrupp, detta är ett fortsatt viktigt arbete som kommer att pågå fram till dess att förskolan i Österbybruk och Östhammar står klara. Arbetsgruppen har också ett nära samarbete med sektor Verksamhetsstöd för att bevaka att verksamhetens krav på ändamålsenliga, säkra och trygga miljöer tillgodoses. För att trygga tillgången på barnomsorgsplatser i alla kommunens tätorter fortsätter samarbetet med sektor Samhälle, där man tillsammans analyserar prognoser över antal barn kontra de befintliga lokaler som finns att tillgå.

Stigande förväntningar på välfärdsleveranser

Det är inte konstigt att förväntningarna på välfärdstjänsterna ökar när människors ekonomi förbättras och när informationen, kunskapen och tillgängligheten ökar. Med

ökad utbildning och ökad jämlikhet har auktoritetstron minskat. De flesta förs uttrycka sina synpunkter och sina förväntningar. Ny teknik har skapat nya arenor vilket ytterligare skruvar upp förväntningarna på tillgänglighet och snabbhet. Digitaliseringen med ständig uppkoppling till internet och sociala medier erbjuder nya möjligheter för människor att bygga relationer, få insyn i och påverka händelser. Detta kräver en mer effektiv verksamhet, för att möta upp medborgarnas förväntningar.

Hårdare konkurrens om kompetens

Kvalificerade medarbetare är avgörande för att vi ska lyckas med våra uppdrag. Med ett ökat antal barn och elever, ökat antal pensionsavgångar och en nationell brist på lärare i alla skolformer behöver Sektor Bildning vara konkurrenskraftig i förhållande till övriga arbetsgivare och andra kommuner i närområdet. Åtgärderna behöver vara långsiktiga men även ge effekt i kortare perspektiv för att motverka konsekvenserna av personalbrist. Vi behöver främja och stimulera våra medarbetares kompetensutveckling samt säkerställa en god arbetsmiljö som förebygger frånvaro.

Östhammars kommun, som många andra kommuner, har svårt att rekrytera vissa yrkesgrupper. Konkurrensen om framför allt lärare har ökat i takt med stora pensionsavgångar och allt fler yngre medborgare. En del kan även uppleva att yrket fått lägre status, att arbetsmiljön försämrats eller att löneläget inte är tillräckligt attraktivt. Östhammars kommun kan ha problem att rekrytera på grund av att samhällsservicen upplevs som dålig eller att partnern till den som erbjuds anställning inte kan hitta ett eget jobb i kommunen. Bostadsbristen kan även ha påverkan på möjligheten att söka jobb i kommunen. För ett bättre rekryteringsarbete så har kommunen en kompetensförsörjningsplan med kopplade aktiviteter.

Partnerskolor

Ett led i arbetet med den strategiska kompetensförsörjningen är att Östhammars kommun nu är partnerskola med Uppsala Universitet. En partnerskola är en förskola eller skola där en VFU- student genomför huvuddelen av sin verksamhetsförlagda del av lärarutbildningen. Partnerskolan kännetecknas av att det finns ett engagemang för lärarutbildningen och en väl fungerande verksamhet. De lärare som handleder studenterna är yrkesskickliga, behöriga i de ämnen som VFU-kursen avser och har ett intresse för att handleda studenter under deras VFU. Handledarna har eller ska genomföra handledarutbildning om 7,5 hp. En partnerskola kan bestå av en till tre enheter som redan samarbetar, till exempel en till tre förskolor med samma rektor eller två skolor med samma rektor. För partnerskolan innebär uppdraget en möjlighet att i större utsträckning vara delaktig i lärarutbildningen och påverka vad blivande lärare får med sig under utbildningen. Att samma studenter återkommer till partnerskolan skapar en trygghet för både studenter, personal, elever/barn och föräldrar. I och med att studenterna återkommer till samma partnerskola blir uppstartsfasen kortare, både för studenter och handledare, för varje ny VFU-period. Idén är att partnerskolans studenter ska ses som blivande kollegor och istället för tillfälliga gäster. Kanske handlar det också bokstavligen om blivande kollegor. Uppdraget bidrar på så sätt till långsiktig kompetensförsörjning för partnerskolan och kommunen.

Ökad arbetslöshet inom vissa grupper

Östhammars kommun har en relativt låg arbetslöshet. Andelen arbetslösa är dock högre inom vissa grupper, till exempel utrikes födda, personer med förgymnasial utbildning och ungdomar. Behovet av samverkan blir därför större kring dessa målgrupper.

Arbetslösheten är högre bland män än bland kvinnor. För en snabbare etablering på arbetsmarknaden för gruppen nyanlända är det avgörande att alla parter medverkar till att underlätta för den enskilde att kombinera SFI-undervisning med arbete och/eller aktiviteter inom ramen för etableringsplanen. En SFI-undervisning som bygger vidare på deltagarnas tidigare erfarenheter och yrkeskompetenser är grundläggande för integrationen. Som det ser ut idag har elever som läser sfi ersättning genom etableringen under två år och efter den tiden ytterligare ett år genom jobb- och utvecklingsgarantin. Efter dessa tre år kommer många elever att behöva försörjningsstöd för att kunna fortsätta läsa sfi, vilket beslutas av Sektor Omsorg.

Statsbidrag - osäkerhet

Styrning från nationell nivå ökar, ofta med detaljerade krav, när det gäller tjänsternas utformning. Vilket gör att handlingsutrymmet på lokal nivå minskar. Ett exempel är statsbidrag. De kan hindra kommunen att göra egna prioriteringar. Antalet riktade statsbidrag har ökat under hela 2000-talet och uppgår i dag till ca 20 miljoner i Östhammars kommun. Det finns en osäkerhet i att planera verksamheten efter bidrag, som man inte vet varaktigheten av.

Såväl de korta leddena inför ansökan som de sena beskederna påverkar möjligheten till goda planeringsförutsättningar och att statsbidragen bidrar till måluppfyllelse. Problemen är inte bara att veta hur budgeten ska gå ihop utan även hinna förankra en satsning, planera och eventuellt rekrytera för den.

Ökad polarisering - likvärdighet

De ekonomiska klyftorna har ökat i Sverige sedan 1980-talet, så också i Östhammars kommun. Klyftorna har ökat till exempel mellan inrikes födda och utrikes födda samt mellan invånare i attraktiva och mindre attraktiva områden. Segregationen gör att det finns områden i kommunen som är socioekonomiskt utsatta. Där skolan och förskolan har ett kompensatoriskt uppdrag. Östhammars kommun är i behov av en långsiktig strategi för att främja likvärdighet och motverka segregationens negativa effekter i alla skolformer. Detta känns extra viktigt inför den troliga ökningen av nyanlända efter pandemin och läget i världen.

Behörighet till gymnasieskolan samt examen inom fyra år

Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och hälsa, och betygen i grundskolans årskurs 9 är av avgörande betydelse för skolelevens benägenhet att studera vidare. Det finns ett samband mellan utbildningsnivå och medellivslängd, där de största skillnaderna finns mellan dem som har högst förgymnasial utbildningsnivå och dem som har eftergymnasial utbildningsnivå. Låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9 ökar dessutom risken för framtida psykosociala problem, samtidigt som den psykiska hälsan kan påverka skolprestation. Vi vet att den psykiska ohälsan ökar, framförallt hos unga flickor. Det finns också studier som visar att när andelen unga som inte kommer in på arbetsmarknaden ökar, så försämras också den psykiska hälsan bland unga. Det finns en utmaning i att ta igen den studieskuld som pandemin orsakat vissa elevgrupper.

Digitalisering

Digitaliseringen ändrar hur vi arbetar och hur vi skapar välfärd. Digitalisering är en minst lika viktig del av vår verksamhet som annan infrastruktur. Vi behöver hela tiden se till nyttan framför allt för invånarna som bor och verkar i kommunen men också för kommunen som organisation. Kunskapshöjning och ökad förståelse behövs när det gäller digitaliseringens betydelse och hur digitaliseringen kan stödja

verksamhetsutvecklingen i syfte att möta framtida utmaningar inom Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde.

För att Östhammars kommuns skolor ska klara utmaningarna att förbereda våra elever för framtidens samhälle behöver vi en skola i vår tid. Den digitala kompetensen är idag en demokratifråga som blivit en klassfråga. Verksamheten har så som samhället i övrigt utmaningar att integrera och skapa jämlika skolor för alla barn och elever. Det är avgörande för elevernas lärande att skolan tillhandahåller moderna verktyg och arbetssätt som rustar dem för framtiden på ett likvärdigt sätt.

Budget 2022

Löneökningarna kommer sannolikt att vara högre än budgetens uppräkningsvilket kan få till konsekvens att förskolor och skolor inte kommer ha råd med det antal medarbetare som de har i dag. Kvalitet kan givetvis uppnås på annat sätt än enbart med många medarbetare men inom flertalet av nämndens verksamheter, till exempel inom förskolan, så är antalet medarbetare per barn viktigt för kvaliteten. Det kan även innebära att det lagstadgade uppdraget inte kan upprätthållas.

Covid-19

Till skillnad från många andra länder har Sverige haft förskolor och grundskolor öppna när landet drabbades av coronapandemin våren 2020 (UNESCO 2020). Det innebär dock inte att verksamheterna har varit opåverkad av pandemin. Folkhälsomyndighetens rekommendationer om att stanna hemma vid lindriga symptom, samt tilltagande spridning och oro för smittan har bidragit till ökad frånvaro bland barn, elever och lärare senaste ånda sedan pandemins start. Frånvaron bland elever har inneburit att eleverna inte fått undervisning i lägre utsträckning. sjukfrånvaro för personal har inneburit en ökad arbetsbelastning för de som varit i tjänst då det har varit svårt att få tag på vikarier. Skolorna har haft begränsad möjlighet att blanda klasser vilket inneburit att undervisningen i tex modersmål varit digital. Gymnasieskolorna har under senaste läsåret haft delvis distans, men även perioder med hel distansundervisning. Det har visat sig vara mycket svårt att fastställa orsakssamband mellan elevfrånvaro och skolresultat. Covid-19 har påverkat och kommer troligtvis att påverka arbetsmarknaden i Sverige och därmed även Barn- och utbildningsnämndens verksamheter även framledes.

Kommande förändringar i form av lagar och förordningar

I utredningen *Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven – aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning (SOU 2021:11)* föreslås olika sätt att kvalitetssäkra elevhälsoarbetet. Ett sätt är att sätta en numerär av acceptabel lägsta nivå av tillgång till elevhälsoprofessioner. Den lägsta nivån är högre än genomsnittet i nationen i dag och kommer troligtvis att ge en extrakostnad framöver. Därutöver kommer olika garantier att ges, vilka kommer att kräva både resurser och utbildning.

2.1 Verksamhetsförändringar 2022-2025

Nya tim- och kursplaner

Inför höstterminen 2022 börjar de ändrade läroplanerna och kursplanerna i grundskolan och grundsärskolan att gälla. De ändrade kursplanerna ska vara ett bättre arbetsverktyg för lärarna. Ämnets syfte och centrala innehåll har fått ett tydligare fokus i

undervisningen och kunskapskraven ska bli ett bättre stöd när lärarna skriver omdömen och sätter betyg. Ämnesinnehållet ska också tydligare i grundsärskolans ämnesområden.

Digitala nationella prov

Införandet av digitala nationella prov var planerat till 2023. På grund av Schrems II-domen, som handlar om hantering av personuppgifter, har införandet försenats med omkring 1,5–2,5 år. Huvudmannen har gjort en plan för IT-förtätning för att vara förberedd när det träder i kraft.

Ny ämnes- och betygsreform

Ämnesbetyg planeras att ersätta kursbetyg i gymnasieskolan. Det gäller alla ämnesplaner för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Skolverket har fått i uppdrag att förbereda ett införande av ämnesbetyg. Det gäller alla ämnesplaner för alla skolformer inom gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå.

I lagrådsremissen, som bygger på förslag från Betygsutredningen 2018, föreslår regeringen att den kursutformade gymnasieskolan ersätts av en ämnesutformad gymnasieskola med ämnesbetyg. Ämnesbetyg i stället för kursbetyg kan ge eleverna mer tid att utvecklas i ett ämne innan avgörande betyg sätts. Det ger bättre förutsättningar för ett fördjupat lärande och lärande över tid. Ämnesbetyg ska också användas i gymnasiesärskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå.

Dessutom föreslås en ny princip vid betygssättning som innebär att betygen A–D ska sättas efter att läraren har gjort en helhetsbedömning av elevens kunskaper med utgångspunkt i betygskriterierna. För alla godkända betyg ska dock samtliga kriterier för betyget E vara uppfyllda.

Ändringarna som gäller den nya principen om sammantagen bedömning föreslås börja gälla från juli 2022. När det gäller ämnesbetyg föreslås att de första eleverna som påbörjar sina studier i det nya systemet ska göra det hösten 2025. (Skolverket 2021, Utbildningsdepartementet, 2021)

Regeringen har den 31 augusti lämnat förslag i en lagrådsremiss om ändringar i betygssystemet. Enligt förslaget ska de första eleverna som ges ämnesbetyg påbörja sina studier i det nya systemet hösten 2025.

Partnerskolor

Från hösten 2021 har Östhammars kommun ett avtal med Uppsala universitet där skolor har möjlighet att bli partnerskolor. Avtalet innebär ett ökat samarbete för att förbättra den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) och därmed även de nyexaminerade lärarnas kompetens. Syftet är att samverka om universitetets lärarutbildning, starta samarbeten mellan lärare och forskare och att universitetet erbjuder kompetensutveckling för partnerskolors lärare. Samarbetet ska också bidra till att ny forskning når ut till skolor samtidigt som skolornas/verksamheternas kunnande och praktiska erfarenhet når universitetet.

Som partnerskola kommer så kallade kontaktlärare att utses som ansvarar för den fortlöpande kontakten med partnerskolans studenter samt ansvarar för planering av och

arrangerar tillsammans med övriga kontaktlärare praxisnära workshops med partnerskolestudenterna. Dessa kontaktlärare kommer att ha nedsättning i tjänst (10 %) per kontaktlärare och per ort för förskola. Alla lärare på en skola som ska vara handledare ska genomgå handledarutbildning även här tillkommer en kostnad för kurslitteratur, kompensation för fem dagars utbildning och eventuella vikarier. Verksamheterna får utbetalt ett schablonbelopp per kursdeltagare för att täcka vikariekostnader för totalt 5 dagar/kursdeltagare, kurstillfällena inräknade. Kursen består av fyra digitala halvdagstillfällen september 2022 - februari 2023. Utöver kurstillfällena har kursdeltagare möjlighet till viss ledighet som kompensation för tid till inläsning och inlämningsuppgifter. Kompenserad ledighet tas ut i samråd med berörd rektor.

Kontaktlärare

Initialt kommer kontaktlärare att utses på Bruksgymnasiet, Olandsskolan, Österbyskolan, en kontaktlärare för förskolorna i Östhammar, samt en kontaktlärare för förskolorna i Alunda. Kontaktlärarnas lön ska arvoderas centralt med 10 %.

HÖK 21

Skolavtalet är ett treårigt avtal som bygger på lokal lönebildning där lönen sätts så nära verksamheten som möjligt, utan centralt angivna nivåer. För att bidra till utökat samarbete och samverkan, och för att samtliga insatser tillsammans ska bidra till ytterligare förbättring av skolan är centrala parter överens om att det viktiga arbete som initierades under föregående avtalsperiod ska fortsätta. Arbetsgivaren ta fram en plan för det fortsatta arbetet. Planen ska innehålla insatser inom områdena *arbetstid*, *arbetsmiljö*, *arbetsorganisation* och *lönebildning* i syfte att trygga kompetensförsörjning inom skolan på såväl kort som lång sikt. Ett organisatoriskt och socialt arbetsmiljöarbete med särskilt fokus på arbetsorganisation, en effektiv tidsanvändning och en tydlig prioriteringsordning ska bedrivas systematiskt på varje skola/arbetsplats.

2.2 Volymer

Volymer

Volym	2019	2020	2021	2022
Kulturskola, antal inskrivna barn	475	475	475	475
Öppen förskola, antal enheter	1	1	1	1
Förskola i egen regi	956	925	913	901
Förskola i extern regi	15	15	15	15
Pedagogisk omsorg i egen regi	16	16	16	16
Pedagogisk omsorg i extern regi	150	150	150	150
Fritidshem i egen regi	824	812	802	790
Fritidshem i extern regi	20	20	20	20

Volym	2019	2020	2021	2022
Grundskola i egen regi	2426	2431	2438	2424
Grundskola i extern regi	80	80	80	80
Grundsärskola i egen regi	22	22	22	22
Gymnasieskola i egen regi	380	380	380	380
Gymnasieskola i extern regi, annan kommun	170	170	170	170
Gymnasieskola i extern regi, friskola	190	190	190	190
Gymnasiesärskola i extern regi	15	15	15	15
Vuxenutbildning i egen regi, alla delverksamheter	300	300	300	300

3 Nämndens mål och styrtal

Nedan följer nämndens mål, styrtal och måltal för 2022. Nämndmålen utgår från kommunfullmäktiges fyra strategiska inriktningsområden: En attraktiv och växande kommun, En hållbar kommun, En lärande kommun och En öppen kommun.

3.1 En attraktiv och växande kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.	Skolan ska vara förstahandsvalet för alla elever, familjer och arbetstagare.	Personalomsättningen ska vara låg.	7%

3.2 En hållbar kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa.	Barn och elevernas trygghet och hälsa påverkar lärandet. Att alla är trygga och trivs i skolan är en förutsättning för att inlärning ska ske.	Elevers upplevelse av att kunna påverka skolarbetet i årskurs 9 ska öka.	70%
		Elevers trygghet i årskurs 9 ska öka	85%
		Elevers upplevelse av att kunna nå kunskapskraven i årskurs 9 ska öka.	90%
	Barnen och eleverna behöver vara trygga i alla situationer och miljöer inom skolan. Tryggheten ska innefatta även måltider, korridorer, utemiljöer, lägerskolor, utflykter,		

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
	<p>studiebesök, sociala medier och praktik med mera och därmed utgör allt detta också lärandemiljön.</p> <p>En otrygg miljö kan handla om allt från hur lokaler och utomhusmiljö är utformade till hur personal, barn elever behandlar varandra med respekt.</p> <p>För att barn och elevers lärande och hälsa ska främjas kan skolan ge; stöd och uppskattning från pedagoger och lärare, information om vad man förväntas åstadkomma i god tid innan resultat ska redovisas, tydliga mål för vad som krävs för att få ett visst betyg, respekt och acceptans från jämnåriga, en skolmiljö som är fri från mobbing.</p>		

3.3 En lärande kommun

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.	Klassrumsmiljön har god kvalitet om det finns ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna deltar i och där elever ges möjlighet att ta ansvar för att göra de uppgifter läraren har planerat och inte blir störda när de utför	Elevers studiero i årskurs 9 ska öka.	75%

Nämndmål	Beskrivning	Styrtal	Måltal 2022
	<p>dessa.</p> <p>Det är också viktigt att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att skapa en lugn miljö.</p>		
Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö.	<p>Med inkluderande lärmiljö menar vi att skolan möter alla barn och elevers behov och ser olikheter som en norm. Olika lärmiljöer erbjuds till barn och elever utefter deras behov.</p> <p>Vi ser att viktiga faktorer att arbeta med är ledarskap på alla nivåer, tillit, goda relationer, stimulerande av barn och elevers motivation.</p>	Elevers motivation i årskurs 9 ska öka.	75%
		Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram	87%
		Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år	75%

3.4 Uppdrag

Uppdrag är ett instrument för nämnden att använda om de vill uppdra förvaltningen att genomföra någonting specifikt som inte ryms inom ramen för det ordinarie målarbetet.

3.5 Nyckeltal

Nyckeltal är de mått nämnden följer systematiskt under året, utan att styra mot. De nyckeltal som redovisas i rapporten är de nyckeltal som redovisas i tertial 1-, delår- och helårsredovisning.

Nyckeltal
Elever i åk. 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, lägeskommun, andel (%)
Andel elever med godkända betyg i åk 9 - alla ämnen
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Bild
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Biologi
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Engelska
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Fysik
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Geografi

Nyckeltal
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Hem och konsumentkunskap
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Historia
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Idrott och hälsa
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Kemi
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Matematik
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Moderna språk, språkval
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Modersmål
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Musik
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Religionskunskap
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Samhällskunskap
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Slöjd
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Svenska
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Svenska som andraspråk
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Teknik
Andel elever med föräldrar med förgymnasial eller gymnasial utbildning, åk 9
Andel elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning, åk 9
Andel elever med godkända betyg åk 9 - med vårdnadshavare som har förgymnasial eller gymnasial utbildning
Andel elever med godkända betyg åk 9 - med vårdnadshavare som har eftergymnasial utbildning
Andel elever med godkända betyg åk 9 - Samtliga elever, exkl. nyinvandrade och elever med okänd bakgrund
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9 - med vårdnadshavare som har förgymnasial eller gymnasial utbildning
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9 - med vårdnadshavare som har eftergymnasial utbildning
Meritvärdet i åk 9 - elever med vårdnadshavare som har förgymnasial eller gymnasial utbildning
Meritvärdet i åk 9 - elever med föräldrar som har eftergymnasial utbildning
Meritvärdet i åk 9
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram
Meritvärde åk 6
Andel elever med godkända betyg åk 6 - alla ämnen
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Biologi
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Bild
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Engelska

Nyckeltal
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Fysik
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Geografi
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Hem- och konsumentkunskap
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Historia
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Idrott och hälsa
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Kemi
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Matematik
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Moderna språk, språkval
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Modersmål
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Musik
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Religionskunskap
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Samhällskunskap
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Slöjd
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Svenska
Andel elever med godkända betyg åk 6 - Teknik
Andel elever med godkända betyg åk 9
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 9 - Svenska
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 9 - Matematik
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 9 - Engelska
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 6 - Svenska
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 6 - Matematik
Andel elever med godkänt ämnesprovbetyg åk 6 - Engelska
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9 - Samtliga elever, exkl. nyinvandrade och elever med okänd bakgrund
Genomsnittligt meritvärde åk 9 - Samtliga elever, exkl. nyinvandrade och elever med okänd bakgrund
Andel elever behöriga till yrkesprogram åk 9 - elever med svensk bakgrund.
Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen åk 9 - elever med svensk bakgrund.
Genomsnittligt meritvärde åk 9 - elever med svensk bakgrund
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)
Andel elever i åk 1 som klarar lässcreeningen
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola åk 1-9, kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever år 2: Jag har studiero på lektionerna, positiva svar, andel (%)

Nyckeltal
Gymnasieelever år 2: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%).
Andel elever i åk 5 som anser att deras lärare förväntar sig att de ska göra sitt bästa
Andel elever i åk 5 som anser att skolarbetet stimulerar till att lära sig mer
Andel elever i åk 5 som upplever att de får den hjälp de behöver i sitt skolarbete för att utvecklas
Andel elever i åk 5 som upplever att de har sådan studiero att de kan utföra sina studier
Andel elever i åk 5 som upplever att de är trygga i skolan
Andel elever i åk 9 som anser att de får lika chanser till att bli uppmärksammade och bedömda av lärarna
Andel elever i åk 9 som anser att de får lära sig att reflektera och argumentera för sin sak i skolan
Andel elever i åk 9 som anser att de succesivt får ta ansvar för sina studier
Andel elever i åk 9 som anser att deras lärare förväntar sig att de ska göra sitt bästa
Andel elever i åk 9 som anser att skolarbetet stimulerar till att lära sig mer
Andel elever i åk 9 som upplever att de får den hjälp de behöver i sitt skolarbete för att utvecklas
Andel elever i åk 9 som upplever att de ges förutsättningar att utvecklas individuellt
Andel elever i åk 9 som upplever att de har sådan studiero att de kan utföra sina studier
Andel elever i åk 9 som upplever att de är trygga i skolan
Andel elever med gymnasieexamen av samtliga avgångselever
Andel elever med gymnasieexamen från ett yrkesprogram
Andel elever med gymnasieexamen från ett högskoleförberedande program
Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%) (inkl IM)
Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 3 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 3 år, introduktionsprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%) (inkl IM)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, introduktionsprogram kommunala skolor, andel (%)
Andel elever med grundläggande behörighet till högskola
Antal förskolebarn i pedagogisk omsorg, enskilda
Antal skolbarn i pedagogisk omsorg, enskilda
Antal förskolebarn

Nyckeltal
Heltidstjänster med förskollärlärolegitimation, kommunal regi, andel (%)
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, antal
Plats på förskola på önskat placeringsdatum, andel barn (%)
Väntetid i antal dagar för de barn som inte fått plats på förskola på önskat placeringsdatum, medelvärde
Elever i kommunal grundläggande vuxenutbildning hemkommun, antal
Elever i kommunal gymnasial vuxenutbildning hemkommun, antal
Lärare (Årsarbetare) med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunala skolor, andel (%)
Elever i kommunal vuxenutbildning hemkommun, antal
Kostnad grundläggande vuxenutbildning, kr/inv
Kostnad gymnasial vuxenutbildning, kr/inv
Kostnad vuxenutbildning, kr/inv 20-64 år
Nettokostnad grundl. vuxenutbildning, kr/heltidsstuderande
Nettokostnad grundläggande vuxenutbildning, kr/inv
Nettokostnad gymnasial vuxenutbildning, kr/heltidsstuderande
Nettokostnad gymnasial vuxenutbildning, kr/inv
Elever i kommunens egen SFI-utbildning, andel (%)
Elever på SFI med 0-6 års utbildning, andel (%)
Kursdeltagare inom SFI på studieväg 1, andel (%)
Kursdeltagare inom SFI på studieväg 2, andel (%)
Kursdeltagare inom SFI på studieväg 3, andel (%)
Lärare i SFI med lärolegitimation, andel (%)
Lärare i SFI med pedagogisk högskoleexamen, andel (%)
Elever i SFI-utbildning, antal
Elever på SFI som avbrutit utbildningen och klarat mindre än två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som avbrutit som antingen arbetar eller studerar av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som avbrutit som studerar av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som avbrutit som är förvärvsarbetande av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som fortsätter utbildningen men klarat mindre än två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)
Elever på SFI som är skyddsbehövande och anhöriga till skyddsbehövande, andel (%)
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) från annan kommun, Komvux, exl SFI, Svenska för invandrare

Nyckeltal
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i annan kommuns komvux, exl SFI, Svenska för invandrare
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i grundläggande vuxenutbildning, exl SFI, Svenska för invandrare
Elever i huvudmannens skolor, andel (%) i gymnasial vuxenutbildning, exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, andel (%) korttidsutbildade, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, andel (%) kvinnor, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, andel (%) som är födda utomlands, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, antal i huvudmannens skolor, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, folkbokförda i kommunen, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Elever, heltidsstuderande, antal i huvudmannens skolor, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare i huvudmannens skolor, andel (%) hos annan anordnare, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare i huvudmannens skolor, totalt antal, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kurser per elev, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kursutbud, antal olika kurser i huvudmannens skolor, vuxenutbildning exl SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) i annan utbildningsanordnare, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) i folkhögskola som utbildningsanordnare, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) i kommun som utbildningsanordnare, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) i studieförbund som utbildningsanordnare, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 1A, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 1B, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 2B, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 2C, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 3C, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) på 3D, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) som är kvinnor, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, andel (%) som är män, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare
Kursdeltagare, antal i kommunen, vuxenutbildning, SFI, Svenska för invandrare

Nyckeltal
Antal nyanlända, vuxna aktuella på introduktionsenheten, vuxenutbildningen
Elever på SFI som fått betyg
Elever på SFI som avbrutit utbildningen
Antal lästa grundläggande kurser, vuxenutbildning
Andel elever med godkänt betyg, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Andel elever som avbrutit sin utbildning, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Antal lästa distanskurser, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Andel elever, som läst distanskurser, med godkända betyg, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Andel elever, som läst distanskurser, som avbrutit sin utbildning, vuxenutbildning, grundläggande kurser
Andel elever med godkända betyg, vuxenutbildning, gymnasial nivå, teoretiska
Andel elever som betygsatts, vuxenutbildning, gymnasial nivå, teoretiska
Andel elever, som läst distanskurser, med godkända betyg, vuxenutbildning, gymnasial nivå, teoretiska
Andel elever, som läst distansstudier och som betygsatts, vuxenutbildning, gymnasial nivå, teoretiska
Andel elever med godkända betyg, vuxenutbildning, yrkesprogram i egen regi
Andel elever som avbrutit sin utbildning, vuxenutbildning, yrkesutbildning i egen regi
Andel elever, som läst distanskurser, med godkända betyg, vuxenutbildning, yrkesutbildning i egen regi
Andel elever, som läst distanskurser, som avbrutit sin utbildning, vuxenutbildning, yrkesutbildning i egen regi
Antal elever, Särskild utbildning för vuxna (Lärvux), grundskolenivå
Antal elever, Särskild utbildning för vuxna (Lärvux), gymnasial nivå
Antal elever, Särskild utbildning för vuxna (Lärvux), träningsskolenivå
Gymnasieelever med examen inom 3 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, hemkommun, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, hemkommun, andel (%)
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning hemkommun, genomsnitt
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)

Nyckeltal
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, kommunala skolor, andel (%) (inkl IM)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, yrkesprogram kommunala skolor, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, högskoleförberedande program kommunala skolor, andel (%)
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, kommunala skolor
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, yrkesprogram kommunala skolor
Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, högskoleförberedande program kommunala skolor
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från nationella program totalt, samtliga huvudmän, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från yrkesprogram totalt, samtliga huvudmän, andel (%)
Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola, från högskoleförberedande program totalt, samtliga huvudmän, andel (%)
Totalt antal elever inom kulturskolan
Andel elever i åk 1-5 som når godtagbara kunskaper och högre i alla ämnen som de läser.
Genomsnittliga meritvärdet för årskurserna åk 6-9

4 Ekonomisk planering

4.1 Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Intäkter (+)	82 564	55 998	56 726	57 685	58 625	59 956
Kostnader (-)	-645 721	-644 887	-655 135	-666 232	-677 083	-692 461
Personalkostnader	-370 456	-361 169	-369 115	-375 353	-381 471	-390 130
Lokalkostnader	-92 517	-103 291	-110 707	-110 707	-110 707	-110 707
Övriga kostnader	-182 748	-180 427	-175 313	-180 172	-184 905	-191 624
Nettokostnader	-563 157	-588 889	-598 409	-608 547	-618 458	-632 506

4.2 Driftbudget

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
100 Nämnd- och styrelseverksamhet						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-858	-1 479	-1527	-1553	-1578	-1614
130 Övrig politisk verksamhet						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-334	-15	0	0	0	0
330 Musikskola/Kulturskola						
I Intäkter/Inkomster	318	30	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-6 971	-6 298	-5874	-5974	-6071	-6209
400 Öppen förskola						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-542	-562	-577	-587	-597	-610
407 Förskola						
I Intäkter/Inkomster	24 306	18 166	13242	13466	13686	13996
K Kostnader/Utgifter	-141 102	-118 295	-134536	-136815	-.139043	-142201
412 Ped omsorg / Familjedaghem						
I Intäkter/Inkomster	1 062	950	1239	1260	1281	1310
K Kostnader/Utgifter	-14 316	-14 582	-14652	-14901	-15143	-15487
415 Öppen fritidsverksamhet						
I Intäkter/Inkomster	111	112	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-526	-736	0	0	0	0
425 Skolbarnomsorg / Fritidshem						
I Intäkter/Inkomster	9 967	9 429	8164	8302	8438	8629
K Kostnader/Utgifter	-32 212	-27 389	-35259	-35856	-36441	-37268
435 Förskoleklass						
I Intäkter/Inkomster	22	25	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-4 731	-3 918	0	0	0	0
440 Grundskola						

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
I Intäkter/Inkomster	26 731	14 355	3260	3315	3369	3446
K Kostnader/Utgifter	-268 899	-211 059	-279413	-284146	-288775	-295333
443 Grundsärskola						
I Intäkter/Inkomster	60	25	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-12 373	-10 546	-11300	-11492	-11679	-11944
450 Gymnasieskola						
I Intäkter/Inkomster	9 140	7 354	5833	5932	6028	6165
K Kostnader/Utgifter	-111 991	-99 762	-108479	-110317	-112114	-114660
453 Gymnasiesärskola						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-4 461	-5 100	-6215	-6321	-6424	-6570
470 Grundläggande vuxenutbildning						
I Intäkter/Inkomster	15	86	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-2 470	-1 170	0	0	0	0
472 Gy vuxen- o påbyggnadsutb						
I Intäkter/Inkomster	5 319	4 498	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-9 383	-10 410	-18602	-18917	-19225	-19662
474 Särvox						
I Intäkter/Inkomster	-1 400	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-1 530	-508	0	0	0	0
475 Högskoleutbildning / YH						
I Intäkter/Inkomster	1 961	330	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-3 375	-442	0	0	0	0
476 SFI, Svenska för invandrare						
I Intäkter/Inkomster	531	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-5 951	-5 155	0	0	0	0
478 Uppdragsutbildning						
I Intäkter/Inkomster	0	44	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-1 728	-788	0	0	0	0

Driftbudget (tkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
499 Nämndövergripande verksamhet						
I Intäkter/Inkomster	3 997	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-21 600	-126 70	-13666	-13899	-14122	-14446
510 Vård och omsorg om äldre						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-39	0	0	0	0	0
513 Insatser enligt LSS/SFB						
I Intäkter/Inkomster	421	594	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-327	-301	-46	-47	-48	-49
920 Gemensamma verksamheter						
I Intäkter/Inkomster	0	0	0	0	0	0
K Kostnader/Utgifter	-2	0	0	0	0	0
	-563 157	-588 889	-598 409	-608 547	-618 458	-632 506

4.3 Investeringsbudget

Investeringsbudget, netto (tkr)	Ack budget tom 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Projekt					
Nya Frösan	7889				
Gimo skolområde	700				
Möbler Österbyskolan	2600				
Möbler paviljong Alunda (grsk + fsk)	2600				
Ny förskola Österbybruk	2000				
Ny förskola Östhammar		2000			
Ny förskola Österbybruk	2000				
Återinvestering övrigt/reserv	500	500	500	500	500

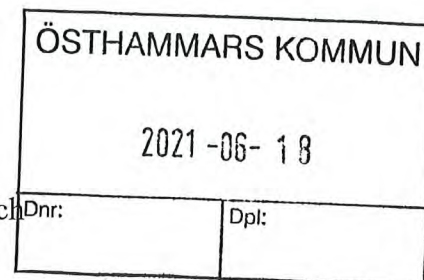
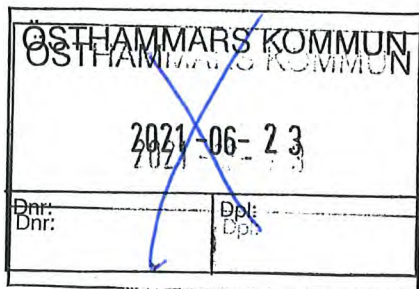
Investeringsbudget, netto (tkr)	Ack budget tom 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025
Återinvestering grundskola	0	0	2500	2500	2500
Återinvestering förskola	0	0	1500	1500	1500
Summa	16 889	2 500	4 500	4 500	4 500

Kommunrevisionen

Datum
2021-06-16

Dnr

Sid
1 (1)

Kommunstyrelsen och
samtliga nämnder

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska verkställigheten av kommunfullmäktiges beslut. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

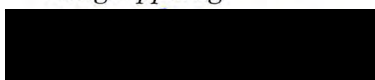
Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att Östhammars kommun har en delvis tillförlitlig och effektiv verkställighet av beslut från kommunfullmäktige. Vi kan konstatera att fyra av sex utvalda uppdrag är verkställda, varav två har skett utifrån kommunfullmäktiges delegering av beslutanderätten till kommunstyrelsen. Vi kan konstatera att det endast i ett fåtal fall anges i beslutsparagrafen när ett uppdrag ska återrapporteras till kommunfullmäktige. Vi bedömer att uppdragen hanteras på ett ändamålsenligt sätt med bevakning i diariet, i samband med beredningen av ärendena. Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av några uppgifter som visar på att avvikelser har avrapporterats till kommunfullmäktige från kommunstyrelsen eller nämnderna.

Mot bakgrund av genomförd granskning rekommenderas kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- Initiera en ändring av kommunfullmäktiges arbetsordning så att den även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir föremål för uppföljning och redovisning i fullmäktige.
- Säkerställa att samtliga uppdrag från kommunfullmäktige återrapporteras.
- Säkerställa att avrapportering av eventuella avvikelser i uppdrag sker till kommunfullmäktige.

Kommunrevisionen översänder härmed granskningsrapport och missiv till kommunstyrelsen och samtliga nämnder för yttrande. Svar önskas senast den 31 oktober 2021. Rapporten skickas även till kommunfullmäktiges presidium för kännedom.

Enligt uppdrag

Mats Sjöborg
Ordförande

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäkti ges beslut

Rapport

Östhammars kommun

KPMG AB

2021-06-16

Antal sidor 10

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Styrdokument	5
3.2	Granskning av beslut	6
4	Slutsats och rekommendationer	10
4.1	Rekommendationer	10

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

1 Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Östhammars kommun har vi fått i uppdrag att granska verkställigheten av kommunfullmäktiges beslut. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har en tillförlitlig och effektiv verkställighet av beslut från kommunfullmäktige.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen har en delvis tillförlitlig och effektiv verkställighet av beslut från kommunfullmäktige.

Vi kan konstatera att fyra av sex uppdrag är verkställda, varav två har skett utifrån kommunfullmäktiges delegering av beslutanderätten till kommunstyrelsen. Det påverkar andelen protokollförda återrapporteringar till kommunfullmäktige, då ärenden av det slaget inte behöver beslutas i kommunfullmäktige.

Vi bedömer att de fyra av uppdragen i granskningen som har verkställts, har gjorts det inom en rimlig tid. Vi bedömer att det är anmärkningsvärt att två av besluten inte har hanterats inom ramen för uppdraget och att det råder en viss oklarhet om status på de aktuella ärendena. Vi kan konstatera att ärendena i de här fallen har hamnat mellan stolarna.

Vi kan konstatera att det endast i ett fåtal fall anges i beslutsparagrafen när ett uppdrag ska återrapporteras till kommunfullmäktige. Vi bedömer att uppdragen hanteras på ett ändamålsenligt sätt med bevakning i diariet, i samband med beredningen av ärendet.

Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av några uppgifter som visar på att avvikelser har avrapporterats till kommunfullmäktige från kommunstyrelsen eller nämnderna.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- Initiera en ändring av kommunfullmäktiges arbetsordning så att den även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir föremål för uppföljning och redovisning i fullmäktige.
- Säkerställa att samtliga uppdrag från kommunfullmäktige återrapporteras.
- Säkerställa att avrapportering av eventuella avvikelser i uppdrag sker till kommunfullmäktige.

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

2 Bakgrund

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Östhammars kommun har vi fått i uppdrag att granska verkställigheten av kommunfullmäktiges beslut. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Av 3 kapitlet 14 § i kommunallagen framgår att nämnderna ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs. Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för verkställigheten enligt 6 kapitlet 4 § punkt 3 och det framgår att det åligger särskilt styrelsen att verkställa fullmäktiges beslut.

Ett beslut innebär oftast att någon form av åtgärd ska utföras. Vad som ska utföras bör vara utformat i protokollet. Beslutet bör även åtföljas med uppgift om när åtgärden ska utföras alternativt träda i kraft. Ett viktigt led i beslutsprocessen är att beslutet expedieras snarast möjligt och att uppföljning sker samt att eventuella avvikelser från beslutet rapporteras till beslutsfattarna.

Östhammars kommuns revisorer utesluter inte att det föreligger risk för att det kan finnas brister i kommunens verkställighet av beslut och bedömer att förekomst av tydliga rutiner inom beslutsprocessen är väsentligt för att verksamheten ska bedrivas på ett tillfredsställande sätt.

Mot denna bakgrund har de förtroendevalda revisorerna i samband med sin risk- och väsentlighetsanalys beslutat att genomföra en granskning av verkställigheten av kommunfullmäktiges beslut.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har en tillförlitlig och effektiv verkställighet av beslut från kommunfullmäktige.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Har beslut som fattats av fullmäktige och som föranleder en åtgärd och ett uppdrag till den kommunala organisationen verkställts av kommunstyrelsen och berörda nämnder inom utsatt/rimlig tid?
- Finns det beslut som inte verkställts eller verkställighet som avviker från beslutet och vad är i så fall orsaken?
- Rapporteras eventuella avvikelser från kommunstyrelsen och nämnderna till kommunfullmäktige?
- Har kommunstyrelsen och nämnderna ändamålsenliga rutiner för uppföljning och återrapportering av verkställighet och eventuella avvikelser av fullmäktiges beslut?

Granskningen avser kommunstyrelsen och samtliga nämnder och avser beslut fattade av kommunfullmäktige åren 2018 och 2019.

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

— Kommunallagen 6 kap § 6

Nämnder och styrelser ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnder och styrelser ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

— Tillämpbara interna regelverk och policyer.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer/avstämningar med tjänstepersoner samt dokumentstudier av bland annat protokoll, arbetsordning och reglemente. För granskningen har sex beslut fattade av fullmäktige under år 2018 och 2019 granskats närmare.

Rapporten är faktakontrollerad av chef sektor verksamhetsstöd och kommunsekreterare.

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

3 Resultat av granskningen

3.1 Styrdokument

Utöver att det av kommunfullmäktiges arbetsordning framgår att kommunstyrelsen en gång per år ska redovisa motioner, saknas fastställda riktlinjer för hur kommunstyrelsen ska bevaka att fullmäktiges beslut verkställs. Vi kan varken av fullmäktiges arbetsordning eller kommunstyrelsens reglemente ta del av någon närmare vägledning i hur kommunstyrelsen ska bevaka att besluten verkställs eller återrapporteras, utöver att styrelsen ska tillse att uppföljning sker till fullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret. Styrelsen ska också tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i reglementet.

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning § 41 beslutar kommunfullmäktige om remiss för beredning av motion eller annat ärende som inte har remitterats.

I kommunstyrelsens reglemente § 11 Delegering från kommunfullmäktige, anges att kommunstyrelsen ska besluta i följande grupper av ärenden:

1. Vid behov ta upp lån inom den beloppsram och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt med särskilt beaktande av de närmare föreskrifter om säkerheten som kommunfullmäktige angivit.
2. Ingå borgen till stöd för bostadsförsörjningen.
3. Låne- och bidragsgivning avseende bostadsförsörjningen.
4. Organisation av styrelsens verksamhet inom de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.
5. Sådana mål och ärenden, där det ankommer på kommunstyrelsen att föra kommunens talan, på kommunens vägnar träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning och sluta annat avtal.
6. Avge yttrande som ankommer på kommunfullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse för den kommunala självstyrelsen.
7. Utöva kommunens beslutanderätt i ärenden angående heraldiska vapen.
8. Rätt att omdisponera medel inom de av kommunfullmäktige fastställda anslagsnivåerna.
9. Köp, försäljning, byte av fastighet eller fastighetsdel med en kostnadsram på köp och försäljningspris på högst 1 000 000 kronor och ett taxeringsvärde på högst 750 000 kronor. Köp, försäljning eller byte av mark som enligt översiktsplan eller detaljplan ska användas till gator, vägar eller annan infrastruktur.
10. Utarrendera, hyra ut eller på annat sätt upplåta kommunen tillhörig fast egendom i högst 10 år.

Av intervjuerna framkommer att när kommunfullmäktige ger uppdrag sätts ett datum, när det inte görs bestämmer sekreteraren ett datum som uppdraget ska

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

återrapporteras. Eftersom sekreteraren inte har yrkanderätt i kommunfullmäktige, bestäms datum då efter sammanträdet. Det är enligt uppgift ovanligt att datumet är mer än ett halvår långt. Vid granskning av beslut har vi sett att det endast sporadiskt anges när ett uppdrag ska återrapporteras.

Enligt intervjuerna läggs uppdrag från kommunfullmäktige in som en uppgift i diariet för bevakning när med slutdatum när ärendet ska beredas. När det gäller strategier och program som kommunfullmäktige har fattat beslut om, ska dessa brytas ner till planer av kommunstyrelsen och nämnderna. Detta för att uppföljning ska kunna göras i Stratsys.

3.1.1 Kommentarer och bedömning

I enlighet med kommunallagens krav är det av vikt att återkoppling avseende verkställda beslut sker för att säkerställa att styrelse och nämnder bedriver sin verksamhet i enlighet med de mål och beslut som kommunfullmäktige fastställt. Vi bedömer att det saknas en tydlig strategi och formella riktlinjer för att säkerställa att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Vi konstaterar att fullmäktige har beslutat att kommunstyrelsen två gånger per år ska redovisa de motioner som inte har beretts färdigt vilket vi kan konstatera sker. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att initiera en ändring av kommunfullmäktiges arbetsordning så att den även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir föremål för uppföljning och redovisning i fullmäktige.

Vi bedömer att uppdragen hanteras på ett ändamålsenligt sätt med bevakning i diariet, när ärendet ska beredas.

3.2 Granskning av beslut

I följande avsnitt redovisas de sex beslut som har valts ut i samband med granskningen. Besluten är fattade av kommunfullmäktige under åren 2018 och 2019. Granskning har skett huruvida dessa har verkställts och återrapporterats till kommunfullmäktige.

3.2.1 Justering av arvoden i stiftelsen Östhammarshem

Beslut 2018-12-18, KF § 13. I samband med att fullmäktige antog riktlinjer för ersättningar för förtroendevalda gavs ett uppdrag att arbeta vidare med en justering av arvodena i stiftelsen Östhammarshem. Ärendet skulle behandlas i fullmäktige före 2019-06-30, någon återrapportering har dock inte ägt rum.

Kommunen har inte kunnat hitta några uppgifter om att något arbete med en justering av arvodena i stiftelsen Östhammarshem har genomförts.

3.2.2 Investeringsreglemente

Beslut 2018-12-18, KF § 142. I samband med beslut om budget 2019 beslutade fullmäktige att kommunstyrelsen fick i uppdrag att utarbeta ett investeringsreglemente. Fullmäktige beslutade även om en tillfällig rutin till dess att reglementet är på plats.

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

Kommunfullmäktige antog regler för investeringsprocess 2021-03-02, § 6. Anledningen till att dokumentet heter regler snarare än reglemente är för att fullmäktiges riktlinjer för styrdokument har antagits i slutet av 2020 och för att följa dessa är regler en bättre benämning. I tjänsteskrivelsen som beskriver ärendet inför antagande anges att "syftet med reglerna är att skapa tydlighet och struktur i arbetet, med bättre kvalitet i planering, budgetering, genomförande och uppföljning. Detta är förutsättningar för att investeringar genomförs, följer tidplan och budget samt är ändamålsenliga för kommuninnevånarna." Den tillfälliga rutin som togs i samband med uppdraget och reglerna som antagits 2021 omfattar båda igångsättningsbeslut.

3.2.3 Översyn/förändring av hela den kommunala organisationen

Beslut 2019-06-18, KF § 76. I samband med tertialuppföljningen beslutade fullmäktige: Kommundirektören får i uppdrag att genomföra en översyn/förändring av hela den kommunala organisationen i syfte att skapa en modern, hållbar och redundant organisation.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-04-21, § 47:

Kommunfullmäktige antar följande principer för kommunens tjänstemannaorganisation:

- En förvaltning
- Förvaltningen delas upp i sektorer
- En av sektorerna är ett gemensamt verksamhetsstöd

3.2.4 Avveckling av verksamheten vid Snesslinge skola

Beslut 2019-06-18, KF § 77. I samband med beslut om att avveckla grundskole- och fritidsverksamhet vid Snesslinge skola beslutade fullmäktige: Kommundirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag till framtida användning eller försäljning av skollokalerna.

Kommunstyrelsens arbetsutskott behandlade ett ärende 2020-06-30, § 210, (dnr KS-2020-457) där förvaltningen redovisade en lista över fastigheter som kommunen äger men inte bedriver verksamhet i som underlag för eventuella försäljningar. Där finns Snesslinge skola med. Det konstateras i listan att det finns oklarhet gällande ägarförhållande och att ändring av detaljplan krävs.

Utredning av ägarförhållande har skett och kommunstyrelsen har beslutat 2021-02-09, § 22, att köpa en fastighet. I ärendebeskrivningen står: "Snesslinge skola är uppförd på båda fastigheterna Snesslinge 2:23 och 29:22. Östhammars kommun är ägare av Snesslinge 2:23 och taxerad ägare till skolbyggnaden men äger inte fastigheten 29:22 som är "skolgårdsfastigheten". För att försäljning av helheten ska vara möjlig har en utredning av ägarförhållanden på fastigheten Snesslinge 29:22 gjorts och de fyra fastighetsägarna som representeras av en representant för varje dödsbo genom fullmakter från övriga dödsbodelägare har fått tagit del av utförd värdering och är överens om försäljning till Östhammars kommun. Köpet genomförs för att kunna genomföra en försäljning i ett senare skede. Ärende om försäljning kommer lämnas för beslut till nästa sammanträde." Ärendet om detta köp finns på dnr KS-2021-21.

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

Eftersom kommunfullmäktige har delegerat till kommunstyrelsen att besluta om köp, försäljningar och uthyrningar inom vissa ramar hanteras ärendet inom kommunstyrelsen om beslutet är inom dessa ramar. Det förutsätter också att kommunstyrelsen inte väljer att lyfta ärendet till fullmäktige trots att delegation finns.

3.2.5 Avveckling av verksamheten vid Gräsö skola

Beslut 2019-06-18, KF § 78. I samband med beslut om att avveckla grundskole- och fritidsverksamhet vid Gräsö skola beslutade fullmäktige: Kommundirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag till framtida användning eller försäljning av skollocalerna.

Kommunstyrelsens arbetsutskott behandlade ett ärende 2020-06-30, § 210, (dnr KS-2020-457) där förvaltningen redovisade en lista över fastigheter som kommunen äger men inte bedriver verksamhet i som underlag för eventuella försäljningar. Där finns Gräsö skola med. Det konstateras i listan att ändring av detaljplan krävs.

Ett separat ärende har lagts upp som heter "Försäljning av Gräsö skola", dnr KS-2020-635. Kommunstyrelsens arbetsutskott har behandlat ärendet vid två tillfällen under hösten 2020 och kontentan av besluten är att förvaltningen har fått i uppdrag att ta fram underlag för att genomföra en riktad försäljning av Gräsö skola till Östhammarshem.

Eftersom kommunfullmäktige har delegerat till kommunstyrelsen att besluta om köp, försäljningar och uthyrningar inom vissa ramar hanteras beslut inom kommunstyrelsen om beslutet är inom dessa ramar. Det förutsätter också att kommunstyrelsen inte väljer att lyfta ärendet till fullmäktige trots att delegation finns.

3.2.6 Aktualitetsprövning tillgänglighetspolicy och översyn lokala ordningsföreskrifter

Beslut 2019-09-24, KF § 114. I samband med att fullmäktige besvarade en motion beslutade fullmäktige:

- Kommunstyrelsen får i uppdrag att aktualitetspröva tillgänglighetspolicyn och inleda en uppdatering av densamma vid behov. Aktualitetsprövning ska därefter ske vid inledningen av varje ny mandatperiod. Policyn ska hållas neutral ur organisatoriskt och juridiskt perspektiv.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över och uppdatera de lokala ordningsföreskrifterna utifrån ett tillgänglighets- och framkomlighetsperspektiv.

Eftersom uppdraget lämnades i samband med en motion lades två nya ärenden upp för uppdragen. I uppgiftfunktionen i diariesystemet kopplad till ena uppdraget finns en notering från februari 2021 att handläggare uppger att förvaltningen eventuellt kommer lämna ett förslag att avveckla tillgänglighetspolicyn. Det ska ha diskuterats på grund av att delar redan styrs av lagstiftning och andra delar bättre regleras inom ramen för de lokala ordningsföreskrifterna.

3.2.6.1 Kommentarer och bedömning

Vi kan konstatera att fyra av sex uppdrag är verkställda, varav två har skett utifrån kommunfullmäktiges delegering av beslutanderätten till kommunstyrelsen. Det påverkar andelen protokollförda återrapporteringar till kommunfullmäktige, då ärenden

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

av det slaget inte behöver beslutas i kommunfullmäktige. I tabellen nedan redovisas en sammanställning av de granskade besluten, om de har verkställts och om det finns en protokollförd återrapportering till kommunfullmäktige.

Ärende	KF beslut	Verkställt	Protokollförd återrapportering till KF
2018-12-18, § 137	Justering av arvoden i stiftelsen Östhammarshem	Nej	Nej
2018-12-18, § 142	Investeringsreglemente	Ja	Ja
2019-06-18, § 76	Översyn/förändring av hela den kommunala organisationen	Ja	Ja
2019-06-18, § 77	Avveckling av verksamheten vid Snesslinge skola	Ja	Nej
2019-06-18, § 78	Avveckling av verksamhet vid Gräsö skola	Ja	Nej
2019-09-24, § 114	Aktualitetsprövning tillgänglighetspolicy och översyn lokala ordningsföreskrifter	Nej	Nej

Vi bedömer att de fyra av uppdragen i granskningen som har verkställts, har gjorts det inom en rimlig tid. Vi bedömer att det är anmärkningsvärt att två av besluten inte har hanterats inom ramen för uppdraget och att det råder en viss oklarhet om status på de aktuella ärendena. Vi kan konstatera att ärendena i de här fallen har hamnat mellan stolarna. Vi rekommenderar att kommunstyrelsen och nämnderna säkerställer att samtliga uppdrag från kommunfullmäktige återrapporteras.

Vi kan konstatera att det endast i ett fåtal fall anges i beslutsparagrafen när ett uppdrag ska återrapporteras till kommunfullmäktige.

Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av några uppgifter som visar på att avvikelser har avrapporterats till kommunfullmäktige från kommunstyrelsen eller nämnderna. Vi rekommenderar kommunstyrelsen och samtliga nämnder att säkerställa avrapportering av eventuella avvikelser i uppdrag till kommunfullmäktige.

Östhammars kommun

Granskning av Verkställighet av kommunfullmäktiges beslut

2021-06-16

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen har en delvis tillförlitlig och effektiv verkställighet av beslut från kommunfullmäktige.

Vi kan konstatera att fyra av sex uppdrag är verkställda, varav två har skett utifrån kommunfullmäktiges delegering av beslutanderätten till kommunstyrelsen. Det påverkar andelen protokollförda återrapporteringar till kommunfullmäktige, då ärenden av det slaget inte behöver beslutas i kommunfullmäktige.

Vi bedömer att de fyra av uppdragen i granskningen som har verkställts, har gjorts det inom en rimlig tid. Vi bedömer att det är anmärkningsvärt att två av besluten inte har hanterats inom ramen för uppdraget och att det råder en viss oklarhet om status på de aktuella ärendena. Vi kan konstatera att ärendena i de här fallen har hamnat mellan stolarna.

Vi kan konstatera att det endast i ett fåtal fall anges i beslutsparagrafen när ett uppdrag ska återrapporteras till kommunfullmäktige. Vi bedömer att uppdragen hanteras på ett ändamålsenligt sätt med bevakning i diariet, i samband med beredningen av ärendet.

Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av några uppgifter som visar på att avvikelser har avrapporterats till kommunfullmäktige från kommunstyrelsen eller nämnderna.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen och samtliga nämnder att:

- Initiera en ändring av kommunfullmäktiges arbetsordning så att den även reglerar att ej verkställda beslut av uppdrags- och verkställighetskaraktär blir föremål för uppföljning och redovisning i fullmäktige.
- Säkerställa att samtliga uppdrag från kommunfullmäktige återrapporteras.
- Säkerställa att avrapportering av eventuella avvikelser i uppdrag sker till kommunfullmäktige.

Datum som ovan

KPMG AB

Anders Petersson
*Certifierad kommunal yrkesrevisor och
uppdragsansvarig*

Frida Hald
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 168. Färdplan för ett hållbart län – regionalt åtgärdsprogram för vatten

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att Östhammars kommun anmäler in till Länsstyrelsen att kommunen avser att teckna hållbarhetslöften inom Färdplan för ett hållbart län – regionalt åtgärdsprogram för vatten.

Det regionala åtgärdsprogrammet *Färdplan för ett hållbart län – regionalt åtgärdsprogram för vatten* med förslag på hållbarhetslöften (åtgärder och aktiviteter) som inkommit till kommunen 2021-06-29 skickas på internremiss till Bygg- och miljönämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden samt Socialnämnden. Samtliga nämnder inklusive Kommunstyrelsen tar beslut om, och isåfall vilka löften/aktiviteter nämnden avser genomföra som en del av kommunens hållbarhetsarbete inom vatten och meddelar Kommunstyrelsen senast 7 oktober 2020. Beslutade löften ska genomföras inom programmets 4-årsperiod. Nämndernas samlade hållbarhetslöften inom området vatten bereds till Kommunstyrelsen 26 oktober, inför beslut i Kommunfullmäktige 9 november.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har tidigare (2019 respektive 2020) tecknat hållbarhetslöften inom Färdplan för ett hållbart län – *åtgärdsprogram Minskad klimatpåverkan* samt inom *åtgärdsprogram Ekosystem och biologisk mångfald*. Hållbarhetslöftena är frivilliga avsiktsförklaringar som aktörer i länet tecknat för att samarbeta i ett antal gemensamt utvalda miljöfrågor inom fyra delprogram.

Nu har kommunen fått inbjudan att teckna hållbarhetslöften inom det tredje åtgärdsprogrammet, som fokuserar på vatten. De åtgärder och aktiviteter (hållbarhetslöften) som finns i programmet fokuserar på åtgärder som finns föreslagna och framtagna i många andra regionala dokument, som regional vattenförsörjningsplan, regional handlingsplan för klimatanpassning, Vattenmyndighetens åtgärdsprogram (2021 – 2027) samt processen för moderna miljötillstånd för vattenkraften.

Då aktiviteterna bygger på redan antagna dokument gör att hållbarhetslöftena inom vatten blir ett sätt att tydligare effektuera andra gemensamma planer inom länet som redan tagits fram. Löftena ska genomföras inom programmets 4-årsperiod, dvs 2021-2024.

Signerat hållbarhetslöfte med valda åtgärder och aktiviteter ska enligt tidigare beslut införlivas i kommunens befintliga styrmodell och ledningssystem.

Inbjudan och åtgärdsprogram med föreslagna hållbarhetslöften/aktiviteter kom in till kommunen 29 juni 2020. Förslag på fortsatt handläggning av ärendet för största möjliga transparens och implementering:

- KSAu beslutar att Östhammars kommun anmäler in senast 1 oktober att kommunen avser att teckna hållbarhetslöften inom åtgärdsprogrammet för vatten.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

- KSAu beslutar att skicka färdplanen till berörda nämnder. Samtliga nämnder beslutar om vilka hållbarhetslöften/ aktiviteter som rör nämndens verksamhet som man vill arbeta med inom den 4-årsperiod hållbarhetslöftet berör. Antagna löften ska främst genomföras inom befintlig budget. Ser en nämnd behov att genomföra ett löfte (en åtgärd/aktivitet) men det kommer krävas extern finansiering genom t.ex. projektmedel, ska det anges. Bifogad excel-fil används för sammanställning. Nämndens beslut skickas senast 7 oktober till KS för sammanställning till KS 26 oktober och beslut i KF 9 november.
- Miljösakkunnig erbjuds bistå utsedd handläggare i nämndernas hantering av ärendet för att ge kunskap och stöd i beredningen.
- Östhammars kommun deltar i den löftesceremoni som genomförs på slottet 3 december.

Beslutsunderlag

1. Inbjudan hållbarhetslöfte 2021
2. Information process hållbarhetslöften 2021
3. Beslutsmissiv åtgärdsprogram vatten 2021
4. Färdplan för ett hållbart län Åtgärdsprogram vatten
5. Förtydligande av aktörs hållbarhetslöfte 2021 (pdf, för att ta del av original-excel-fil kontakta sekreterare eller registrator)

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Miljösakkunnig Camilla Andersson och verksamhetschef växande kommun Marie Berggren föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

För inrapportering till Länsstyrelsen senast 1 oktober: Miljösakkunnig Camilla Andersson

Sektor samhälle: Marie Berggren, Ulf Andersson

Remiss:

Barn- och utbildningsnämnden
Bygg- och miljönämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Socialnämnden

INBJUDAN

Välkommen att teckna hållbarhetslöfte för att bidra till ett hållbart län

Hållbarhetslöften är en frivillig avsiktsförklaring mellan Länsstyrelsen och aktörer i länet med syfte att stärka genomförandet av de fyra regionala åtgärdsprogrammen i 'Färdplan för ett hållbart län'. För att nå miljömålen måste ambitionsnivån höjas och länets aktörer samarbeta.

Länsstyrelsen bjuder härmed in aktörer i länet att

teckna hållbarhetslöften och delta i genomförandet av de regionala åtgärdsprogrammen:

- Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten
- Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för ekosystem och biologisk mångfald och
- Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för minskad klimatpåverkan

Åtgärdsprogram:
[Minskad klimatpåverkan 2019-2022](#)
[Ekosystem och biologisk mångfald 2020-2023](#)

Vatten 2021-2024
Samhällsutveckling

Ett hållbarhetslöfte är en frivillig avsiktsförklaring mellan länsstyrelsen och aktörer i länet. Löftet beskriver de åtgärder en aktör åtar sig att genomföra ur ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen. Genomförandet följs upp årligen.

Vill din organisation teckna ett hållbarhetslöfte och bidra till ett hållbart Uppsala län?

Kontakta länsstyrelsen via e-post; [REDACTED]

Läs mer på [Åtgärdsprogram inom miljömål | Länsstyrelsen Uppsala \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se)

Med hopp om god uppslutning i arbetet för ett hållbart Uppsala län.

[REDACTED]
Göran Enander

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Information

1(2)

2021-06-30

501-2354-21

Linnéa Larsson
Miljömålssamordnare
010-2233407
[Redacted]

Information om process för hållbarhetslöften

Färdplan för ett hållbart län och med regionala åtgärdsprogram för miljömålen har som syfte att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till att nå de nationella miljömålen och de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Ett hållbarhetslöfte är en frivillig avsiktsförklaring mellan länsstyrelsen och aktörer i länet. Löftet beskriver de åtgärder en aktör åtar sig att genomföra ur ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen. Genomförandet följs upp årligen.

Så här går vi tillväga:

1. Anmälan

Aktörer som avser anta ett hållbarhetslöfte i något av åtgärdsprogrammen anmäler detta till länsstyrelsen. Anmälan avser bara en avsiktsförklaring och behöver inte innehålla vilka åtgärder som avses genomföras. Anmälan görs senast 1 oktober 2021 via mail till:
[Redacted]

2. Innehåll i hållbarhetslöfte

Respektive aktör förtydligar innehållet i sitt löfte genom att fylla i samtliga obligatoriska uppgifter i excelfilen "Förtydligande av aktörs hållbarhetslöfte", bifogas. Ifylld excelfil skickas till länsstyrelsen via mail senast 8 november 2021 till:
[Redacted]

3. Länsstyrelsen ger stöd i processen

Länsstyrelsen erbjuder aktörer stöd i arbetet med att anta och förtydliga hållbarhetslöften. Ett avstämningsmöte/samtal kan bokas med länsstyrelsen. Välkomna att höra av er via
[Redacted]

4. Ceremoni på slottet

Den 3 december genomförs en ceremoni för signering av hållbarhetslöften på Uppsala slott. Signering av löften görs av landshövdingen och representant från varje aktör.

5. Uppföljning och samverkan

Efter den 3 december påbörjas genomförande av antaget hållbarhetslöfte hos respektive aktör. Länsstyrelsen kommer att följa upp genomförandet minst en gång årligen. Under

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Information

2(2)

2021-06-30

501-2354-21

våren 2022 sker en enklare avstämning följt av en detaljerad uppföljning under hösten 2022. Därefter sker årliga uppföljningar under våren.

Målsättningen är att samverkan inom det konkreta åtgärdsarbetet så långt som möjligt integreras i redan befintliga nätverk inom respektive ämnesområde. Uppstart av nya nätverk eller forum för samverkan kan bli aktuellt om behov föreligger.

Med hopp om god uppslutning i arbetet för
vattenrelaterade åtgärder i Uppsala län!

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Linnéa Larsson
Miljömålssamordnare
010-2233407

Beslut

1(2)

2021-06-29

501-2354-21

Fastställande av Färdplan för ett hållbart län – åtgärdsprogram för vatten

Länsstyrelsen beslutar att fastställa regionalt åtgärdsprogram för vatten inom ramen för Färdplan för ett hållbart län enligt bilaga.

Beskrivning av ärendet

Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten är den tredje delen i en serie av fyra planerade åtgärdsprogram som med olika teman bidrar till att uppnå de nationella miljömålen och därmed även den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Färdplanens åtgärdsprogram är en del av länsstyrelsens uppdrag att utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram för att nå de nationella miljömålen.

Framtagande av åtgärder för vatten skiljer sig från de två tidigare åtgärdsprogrammen för minskad klimatpåverkan respektive ekosystem och biologisk mångfald. Dessa togs fram genom längre och mer omfattande processer med breda dialoger med medverkande aktörer samt remitterade program. Åtgärder för vatten finns framtagna och förankrade i flera andra regionala underlag. Åtgärder från dessa underlag kopplas samman i åtgärdsprogrammet för vatten, och genomförandet av åtgärder länkas därmed ihop med Färdplan för ett hållbart län genom tecknandet av hållbarhetslöften och regelbunden uppföljning av dem.

Underlag som använts vid framtagande av åtgärdslistan utgörs av regional vattenförsörjningsplan, regional handlingsplan för klimatanpassning, Vattenmyndighetens åtgärdsprogram (2021 – 2027) samt processen för moderna miljötillstånd för vattenkraften. Även de tidigare åtgärdsprogrammen inom ramen för färdplansarbetet används som underlag och mall för att skapa igenkänning mellan programmen. Vattenrelaterade åtgärder som syftar till att stärka biologisk mångfald i vattenmiljöer omhändertas inom åtgärdsprogrammet för ekosystem och biologisk mångfald.

Åtgärder för vatten syftar till att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till hållbar vattenanvändning och minskad påverkan på länets vatten, såväl ytvatten som grundvatten. Det övergripande målet är att uppnå miljömålen med koppling till vatten, såsom god vattenförsörjning, miljö kvalitetsnormerna för vatten och anpassning till ett förändrat klimat. Åtgärdsprogrammet innehåller 13 åtgärder inom de fem fokusområdena Vatten som resurs, Vattenplanering, Näringsämnen, Miljöskadliga ämnen och Vattenskydd.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut

2(2)

2021-06-29

501-2354-21

Åtgärdsprogrammet för vatten omfattar åtgärder och aktiviteter som kan genomföras av aktörer verksamma i länet under den fyraåriga programperioden. Programmets genomförande bygger på att länets aktörer erbjuds att teckna hållbarhetslöften med länsstyrelsen och därmed åta sig att under programperioden frivilligt genomföra ett eget urval av de åtgärder som presenteras i åtgärdsprogrammet. Programmet är även avsett som gemensam bas för samverkan i åtgärdsarbetet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander, med miljömålssamordnare Linnéa Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef Lennart Nordvarg och enhetschef Helena Brunnkvist medverkat. Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga Färdplan för ett hållbart län – regionalt åtgärdsprogram för vatten.

Färdplan för ett hållbart län

Regionalt åtgärdsprogram för vatten

Sammanfattning

Vatten är en grundläggande naturresurs och vårt viktigaste livsmedel. Rent vatten utgör ett av de globala hållbarhetsmålen och är en förutsättning för liv, hållbar utveckling och tillväxt. Vatten används av alla och till mycket, exempelvis som dricksvatten, som livsmiljö för djur och växter, i vattenkraften för att producera energi, som kyl- och processvatten i industrier och som recipient för avloppsvatten. Det är därför essentiellt att skydda vattentillgångarna och minska påverkan på vatten för att möjliggöra en långsiktig och säker vattenförsörjning och hållbara livsmiljöer.

Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten är den tredje delen i en serie av fyra planerade åtgärdsprogram som med olika teman bidrar till att uppnå de nationella miljömålen och därmed även den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Färdplanens åtgärdsprogram är en del av länsstyrelsens uppdrag att utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram för att nå de nationella miljömålen.

Framtagande av åtgärderna för vatten skiljer sig från de två tidigare åtgärdsprogrammen för minskad klimatpåverkan respektive ekosystem och biologisk mångfald. Dessa togs fram genom längre och mer omfattande processer med breda dialoger med medverkande aktörer samt remitterade program. Åtgärder för vatten finns framtagna och förankrade i andra regionala underlag. Åtgärderna från dessa underlag kopplas samman i åtgärdsprogrammet för vatten, och genomförandet av åtgärderna länkas därmed ihop med Färdplan för ett hållbart län genom tecknandet av hållbarhetslöften och regelbunden uppföljning av dem.

Underlag som använts vid framtagande av åtgärdsprogrammet utgörs av redan befintliga regionala program och förslagen på åtgärder och aktiviteter för vatten är hämtade från regional vattenförsörjningsplan, regional handlingsplan för klimatanpassning, Vattenmyndighetens åtgärdsprogram (2021 – 2027) samt processen för moderna miljötillstånd för vattenkraften. Även de tidigare åtgärdsprogrammen inom ramen för färdplansarbetet används som underlag och mall för att skapa igenkänning mellan programmen.

Åtgärderna för vatten syftar till att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till hållbar vattenanvändning och minskad påverkan på länets vatten, såväl ytvatten som grundvatten. Det övergripande målet är att uppnå miljömålen med koppling till vatten, vilket inkluderar vattenförsörjning, miljökvalitetsnormerna för vatten och anpassning till ett förändrat klimat. Åtgärdsprogrammet beskriver 13 åtgärder inom de fem fokusområdena Vatten som resurs, Vattenplanering, Näringsämnen, Miljöskadliga ämnen och Vattenskydd.

Gemensamt för åtgärderna är att de kan genomföras av aktörer i länet, att de bidrar till att nå miljömålen och de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 samt att de är möjliga att påbörja, och helst genomföra, under programperioden 2021–2024. Primär målgrupp är kommuner, VA-organisationer, Region Uppsala samt övriga medlemmar i Uppsala läns miljö- och klimatråd, men åtgärdsprogrammet vänder sig även till andra intresserade aktörer.

För att stärka genomförandet av programmets åtgärder uppmanas aktörer i länet att teckna hållbarhetslöften med länsstyrelsen. Hållbarhetslöften är en frivillig avsiktsförklaring som beskriver de åtgärder en aktör åtar sig att genomföra med tillhörande aktörsspecifika mål. Genomförandet följs upp årligen.

Åtgärdsprogrammet för vatten innehåller åtgärder och aktiviteter med främsta syfte att höja vattenkvaliteten, exempelvis genom att minska övergödning och miljöföroreningar i länets vattenmiljöer. Vattenrelaterade åtgärder som istället syftar till att bevara och återskapa hållbara livsmiljöer i sjöar och vattendrag, bevara värdefulla livsmiljöer i marin miljö samt bevara och återskapa våtmarker omhändertas inom åtgärdsprogrammet för ekosystem och biologisk mångfald. Denna avgränsning syftar till att minska överlapp mellan programmen.

Inledning

Uppsala län är en expansiv region och mark- och vattenanvändningen i länet påverkar måluppfyllelsen för flertalet av miljö kvalitetsmålen. Det ställer krav på en sammanhållen fysisk planering, ett stärkt skydd för värdefulla miljöer och ett fokuserat åtgärdsarbete för att vända negativa trender och minimera påverkan både regionalt och globalt.

De svenska miljömålen ska vara politiskt vägledande och består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt 26 etappmål.¹ Miljö målen är beslutade av riksdagen och är de nationella mål som bidrar till att vi uppnår den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030². Mer information om de svenska miljömålen, miljömålssystemet och Agenda 2030 återfinns i bilaga 1. Åtgärdsprogrammet för vatten omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård och Grundvatten av god kvalitet. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Giftfri miljö och God bebyggd miljö. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 6 Rent vatten och sanitet för alla samt mål 14 Hav och marina resurser.

Åtgärdstakten för att nå de vattenrelaterade miljömålen behöver öka. Naturens återhämtning är i många fall långsam varför det tar tid innan åtgärder får genomslag i form av effekter i miljön. Ett långsiktigt och kontinuerligt åtgärdsarbete är avgörande för att vända utvecklingstrenden. Färdplanens åtgärdsprogram är en del av länsstyrelsens uppdrag att utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram för att nå de nationella miljömålen³, läs mer om Färdplan för ett hållbart län i bilaga 2.

Uppsala län har relativt få sjöar och de flesta är påverkade av historiska sjösänkningar. Det betyder bland annat att sjöarna blivit grundare, igenväxningstakten ökar och sjöarnas livslängd förkortas. Dessutom är övergödning påverkan i de flesta fall stor på de sänkta sjöarna eftersom de oftast omges av produktiv jordbruksmark och det tillrinnande vattnet är rikt på näringsämnen. I länet finns även grunda kalkrika sjöar med relativt näringsfattigt, ofta klart vatten och med en vegetation som domineras av kransalger, så kallade kransalgsjöar. Huvuddelen av Uppsala läns vattendrag, knappt 90 procent, är påverkade av mänsklig aktivitet i form av exempelvis markavvattning, rätning och kanalisering, kraftverk och dammar eller tätorter i vattendragets närhet.

I sjöar och kustområden är det framförallt övergödning som försämrar den ekologiska statusen. Detsamma gäller vattendragen, där många dessutom är påverkade av dammar, rensning, uträtning och annan fysisk påverkan vilket också har stor påverkan på den ekologiska statusen. Vattenrelaterade åtgärder kopplat till fysisk påverkan omhändertas i åtgärdsprogrammet för ekosystem och biologisk mångfald.⁴ Enligt de bedömningar som länsstyrelsen har gjort är 46 procent av sjöarna, 77 procent av vattendragen och 80 procent av kustområdena påverkade av övergödning.⁵ Dessa vatten uppnår inte god ekologisk status.

Länets vattenförekomster är i olika omfattning påverkade av miljögifter vilket ger utslag på bedömningen av den kemiska statusen. Miljögifter härrör från både pågående verksamheter såsom industrier och reningsverk, men även från gamla utsläpp i form av förorenad mark samt från diffusa utsläpp.

Dricksvattenfrågorna har uppmärksammats mer och mer de senaste åren. Frågan om vi har tagit rent dricksvatten för självklart har väckts under somrar med torka och låga grundvattennivåer med vattenbrist som följd. I Uppsala län återfinns en stor del av det grundvatten som används för dricksvattenuttag i åsar, de två största rullstensåsarna är Uppsalaåsen och Enköpingsåsen. Av länets

¹ Sveriges miljömål (2020). [Här är länk till källa.](#)

² Agenda 2030, webbplats Globala målen (2021), [här är länk till källa](#)

³ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, §6. [Här är länk till källa.](#)

⁴ Färdplan för ett hållbart län, åtgärdsprogram för ekosystem och biologisk mångfald, Länsstyrelsen 2020:02. [Här är länk till källa.](#)

⁵ VISS, VattenInformationsSystem Sverige. [Här är länk till källa.](#)

54 grundvattentäkter saknar 18 vattenskyddsområden. De vattentäkter som har skyddsområde i Uppsala län står för 98 procent av vattenuttaget. Många äldre vattenskyddsområden ger inte ett tillräckligt bra skydd för grundvattnet.

Grundvattnet bedöms utifrån dess kemiska och kvantitativa status. Den kemiska statusen påverkas av miljö- och hälsoskadliga ämnen från förorenade områden och pågående verksamheter, men även från användning av bekämpningsmedel och brandskum där ett par av de mest omfattande problemen rör glyfosat respektive PFAS (per- och polyfluorerade alkylsubstanser). Spridning av vägsalt i nära anslutning till känsliga grundvattenförekomster kan leda till höga halter klorid i grundvatten. Hälsoskadliga halter av klorid kan även orsakas av saltvatteninträngning vid för stora vattenuttag i förekomster med kontakt med relik saltvatten eller havsvatten.

Den kvantitativa statusen anger om vattenuttagen är i balans med grundvattenbildningen. För att en grundvattenförekomst ska uppnå god kvantitativ status får inte uttagen vara större än nybildningen eller så stora att flödesriktningar ändras så att saltvatten eller andra föroreningar kan tränga in. Förändrade grundvattennivåer är ett problem som främst beror på för stora grundvattenuttag i förhållande till nybildning.

Enligt EU:s vattendirektiv⁶ ska det finnas vattenskyddsområden för de kommunala vattentäkterna. De äldre besluten ska ses över och uppdateras vid behov. Det är därför nödvändigt att intensifiera arbetet med att inrätta vattenskyddsområden och att se över äldre skyddsområden.

En smart vattenanvändning är en viktig del i en hushållning med naturresurser och minskad miljöpåverkan. Information och tips finns exempelvis på länsstyrelsens webbplats⁷. För att höja kunskapsnivån om vatten som resurs finns bland annat Svenskt vattens hållbarhetsmärkning Kranmärkt⁸.

Kranmärkt är en nationell hållbarhetsmärkning för verksamheter som väljer kranvatten framför flaskvatten. Genom kranmärkningen visar man att man tar ställning för en bättre miljö och inspirerar andra att också välja kranvatten.

Att producera och leverera en liter förpackat vatten kräver minst 300 gånger mer energi än att tappa upp en liter vatten från kranen. Dessutom är kranvatten 250 gånger billigare än en flaska vatten i butik.

Syftet med åtgärdsprogram för vatten

Åtgärdsprogrammet för vatten syftar till att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till hållbar vattenanvändning och minskad påverkan på länets vatten, såväl ytvatten som grundvatten. Det övergripande målet är att uppnå miljömålen med koppling till vatten, vilket inkluderar god vattenförsörjning, miljökvalitetsnormerna för vatten och anpassning till ett förändrat klimat.

Ambitionen är att åtgärdsprogrammet ska vara ett användbart verktyg för aktörer på både regional och lokal nivå. Åtgärdsprogrammet ska:

- ge exempel på konkreta aktiviteter för vattenåtgärder,
- ge vägledning och stöd för att prioritera aktiviteter och utvecklingsinsatser,
- stimulera till ökad samverkan i miljöarbetet mellan aktörer i länet,
- inspirera till innovation och utveckling inom området,
- leda till en ambitionshöjning i åtgärdsarbetet.

Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län. Förhoppningen är att så många aktörer som möjligt kan se sin del i åtgärdsarbetet både inom

⁶ God vattenkvalitet i Europa (EU:s vattendirektiv), 2000/60/EG. [Här är länk till källa.](#)

⁷ Länsstyrelsens webbplats, regional vattenförsörjningsplan (2021). [Här är länk till källa.](#)

⁸ Svenskt vattens webbplats om hållbarhetsmärkningen Kranmärkt (2021). [Här är länk till källa.](#)

områden där man redan bedriver åtgärdsarbete och inom nya och närliggande områden. Arbetet är tänkt att integreras i aktörernas ordinarie planering och verksamhet, vilket skapar drivkraft och undviker dubbelarbete.

Åtgärdsprogrammet kan bidra till att utveckla och stärka samverkan i befintliga nätverk. Det kan även synliggöra behov av ytterligare samverkansformer och till att skapa nya nätverk mellan aktörer i länet.

Programmet omfattar åtgärder och aktiviteter som kan påbörjas och genomföras av aktörer verksamma i länet under programperioden 2021–2024 samt har en förväntad positiv effekt på länets vattenresurser som huvudsyfte.

Underlag

Underlag som använts vid framtagande av åtgärdsprogrammet utgörs av redan befintliga regionala program och förslagen på åtgärder och aktiviteter för vatten är hämtade från regional vattenförsörjningsplan⁹, regional handlingsplan för klimatanpassning¹⁰, Vattenmyndighetens åtgärdsprogram (2021 – 2027)¹¹ samt processen för moderna miljötillstånd för vattenkraften¹². Även de tidigare åtgärdsprogrammen inom ramen för färdplansarbetet används som underlag och mall för att skapa igenkänning mellan programmen¹³. Underlagen beskrivs nedan.

Klimatanpassning

Klimatanpassning omfattar alla åtgärder som syftar till att skydda miljön, människors liv och hälsa samt egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra. Länets klimatanpassningsarbete utgår från en nationell strategi för klimatanpassning och dess vägledande principer om hållbar utveckling, ömsesidighet, vetenskaplig grund, försiktighetsprincipen, integrering av klimatanpassningsåtgärder, flexibilitet, hantering av osäkerhets- och riskfaktorer, tidsperspektiv och transparens.

Länsstyrelsen har i uppdrag att analysera hur länet påverkas av klimatförändringarna samt att samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat.^{14 15} Som utgångspunkt för det framtida arbetet har länsstyrelsen i Uppsala län sammanställt en klimat- och sårbarhetsanalys som publiceras under hösten 2021.

Ett förändrat klimat innebär för Uppsala län högre medeltemperatur och mer intensiv korttidsnederbörd med skyfall, vilket riskerar att skapa översvämningar i lågpunkter och ut med hårdgjorda ytor. Skyfall inträffar vanligen under sommarhalvåret, medan höga flöden i vattendrag inträffar under senhösten, vintern och under vårens snösmältning.

De senaste årens torra och återkommande vattenbrist har lett till att frågan om brister i vattenförsörjningen har hamnat högt på agendan. Vattenbrist betyder i grunden att det finns ett större behov av rent vatten än vad som finns tillgängligt. Orsakerna till vattenbristen är dock komplexa och

⁹ Regional vattenförsörjningsplan, [här är länk till källa](#). Remissynpunkter inarbetas, färdigställs 2021.

¹⁰ Regional handlingsplan för klimatanpassning, [här är länk till källa](#). Under framtagande, remiss 2021.

¹¹ Vattenmyndigheten i Norra Östersjön, Åtgärdsprogram 2021–2027. [Här är länk till källa](#). Remissperiod avslutad, beslut planeras dec 2021.

¹² Nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften. [Här är länk till källa](#). Inom ramen för åtgärdsprogrammet för vatten begränsas underlaget till kommunernas del i planeringsprocessen.

¹³ Åtgärdsprogram för minskad klimatpåverkan (2019) samt åtgärdsprogram för ekosystem och biologisk mångfald (2020), [här är länk till källa](#).

¹⁴ Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete. [Här är länk till källa](#).

¹⁵ Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, §5. [Här är länk till källa](#).

kan bero på flera saker, bland annat brist på kapacitet i vattenverk och ledningssystem och/eller bristande tillgång på råvatten.¹⁶

Regional vattenförsörjningsplan

Länsstyrelsen har i dialog med kommuner, kommunala VA-organisationer, andra statliga myndigheter och andra aktörer tagit fram en regional vattenförsörjningsplan för Uppsala län¹⁷. Planen har varit ute på remiss och planeras att färdigställas under hösten 2021. Vattenförsörjningsplanen utgör ett underlag till kommunernas samhällsplanering och för den fortsatta samverkan mellan aktörer i länet för en långsiktigt trygg och hållbar vattenförsörjning.

Att ta fram en regional vattenförsörjningsplan ingår som en åtgärd i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram och planen följer till stora delar vägledningen för regional vattenförsörjningsplanering från Havs- och vattenmyndigheten¹⁸.

Vattenförsörjningsplanen pekar ut vattenresurser som kan vara av betydelse för dricksvattenförsörjningen i ett långsiktigt perspektiv. De grundvattenresurser som pekas ut finns i Uppsalaåsen med blåsar, Enköpingsåsen/Dalkarlsåsen och i Östhammars kommun. Ytvattenresurser som kan användas för någon av del av vattenförsörjningen är begränsade i Uppsala län och klimatförändringarna förväntas leda till lägre flöden och stor risk för vattenbrist i många ytvattendrag. På grund av detta är Mälaren och Dalälven de enda ytvattenresurser som bedöms ingå i en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning. Kommunerna ska ta hänsyn till de utpekade vattenresurserna i översikts- och detaljplanering.

Vattenförsörjningsplanen innehåller även en analys av de utmaningar som länet står inför, vilken bland annat lyfter fram klimatförändringarnas påverkan på vattenresurserna. För att ta sig an dessa utmaningar har en strategi formulerats. Strategin består av de fyra delarna samhällsplanering, skydd, smart vattenanvändning och samverkan.

De åtgärder i Regional vattenförsörjningsplan som har en tydlig koppling till miljömålen och riktar sig till flera aktörer har legat till grund för föreslagna aktiviteter i åtgärdsprogrammet för vatten. Nödvattenplaner och fysiska skyddsåtgärder för vägar omhändertas därför inte inom åtgärdsprogrammet utan följs upp via Regional vattenförsörjningsplan.

Ett kontinuerligt arbete med en hållbar och trygg dricksvattenförsörjning behövs, både under den närmaste tioårsperioden och i ett längre perspektiv. Mer information finns samlat på länsstyrelsens webbplats¹⁹.

Vattenförvaltning

EU:s vattendirektiv har tagits fram för att skapa en likadan förvaltning av medlemsländernas vatten. Syftet är att vi ska ta hand om våra vattenresurser så att kommande generationer ska få tillgång till vatten av bra kvalitet i tillräcklig mängd.²⁰ Sedan 2004 är Sverige indelat in i fem vattendistrikt med tillhörande vattenmyndigheter, vilka har i uppdrag att arbeta med genomförandet av EU:s ramdirektiv för vatten i Sverige. Uppsala län ingår i två vattendistrikt – Norra Östersjön och Bottenhavet.

¹⁶ Sveriges vattentillgång utifrån perspektivet vattenbrist och torra – Delrapport 1 i regeringsuppdrag om åtgärder för att motverka vattenbrist i ytvattentäkter, Hydrologi Nr 120, 2019, SMHI. [Här är länk till källa.](#)

¹⁷ Regional vattenförsörjningsplan (2021), [här är länk till källa.](#)

¹⁸ Vägledning regional vattenförsörjningsplanering, Havs- och vattenmyndigheten, 2020. [Här är länk till källa.](#)

¹⁹ Länsstyrelsens webbplats om Tillgång på dricksvatten i Uppsala län. [Här är länk till källa.](#)

²⁰ Vattenmyndighetens webbplats (2021). [Här är länk till källa.](#)

Enligt vattendirektivet sätts en miljö kvalitetsnorm för yt- och grundvatten. Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten och beskriver den kvalitet som vattnet ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. Normen anger en lägstanivå.²¹ Gällande miljö kvalitetsnormer och status på länets vattenförekomster presenteras i databasen VISS.²²

Vattenmyndigheterna har ett uppdrag att visa hur Sverige ska komma till rätta med de problem som finns i och kring våra vattenmiljöer så att miljö kvalitetsnormen ska kunna nås. I vattenmyndigheternas åtgärdsprogram beskrivs vad som krävs för att nå miljö kvalitetsnormerna och vilka myndigheter som behöver göra vad. Remissversionen av kommande åtgärdsprogram för vatten (2022 – 2027)²³ har legat till grund för föreslagna aktiviteter i åtgärdsprogrammet för vatten.

Övriga underlag

Nationell plan för moderna miljö villkor för vattenkraft

2019 infördes lagändringar som innebär att alla vattenkraftverk ska ha moderna miljö villkor genom att prövas mot kraven i miljö balken. Syftet med den nationella planen är att omprövningarna av vattenkraftens miljö villkor ska leda till både största möjliga nytta för vattenmiljön och en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.²⁴ Länsstyrelsen har i uppdrag att samverka med bland annat ägare till vattenkraftverk för att hitta lösningar som kommer leda till största möjliga nytta för vattenmiljön och samtidigt behålla en effektiv tillgång till vattenkraftsel och ta nödvändig hänsyn till kulturmiljön. Delar av samverkansprocessen har legat till grund för föreslagna aktiviteter i åtgärdsprogrammet.

Regionala åtgärdsprogram inom Färdplan för ett hållbart län

Pågående åtgärdsprogram inom ramen för Färdplan för ett hållbart län med åtgärder för minskad klimatpåverkan samt ekosystem och biologisk mångfald har utgjort underlag för ett antal åtgärder under fokusområde Vatten som resurs²⁵. De tidigare förankrade åtgärderna har lyfts in även i åtgärdsprogrammet för vatten då det skapar igenkänning mellan programmen samt bidrar till att nå ytterligare målgrupper och skapa engagemang för vattenåtgärder i skilda sammanhang.

Pågående åtgärdsarbete

Många vattenrelaterade åtgärder genomförs redan idag i länet, vilka förtjänas att lyftas fram i syfte att inspirera andra och ge ringar på vattnet både inom den egna verksamheten och hos andra regionala och lokala aktörer. Pågående och planerat åtgärdsarbete ingår därför som underlag till föreslagna aktiviteter i åtgärdsprogrammet, dock i begränsad omfattning. Åtgärderna kan formuleras i en ny kontext med exempelvis utökad kommunikation och då ge inspiration till andra aktörer.

²¹ Vattenmyndighetens webbplats om miljö kvalitetsnormer för vatten (2021). [Här är länk till källa.](#)

²² VISS (VattenInformationsSystem Sverige) är en databas med klassningar och kartor över alla Sveriges större sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten. Här finns övergripande bedömning av hur vattnet mår (ekologisk status och kemisk status), miljö kvalitetsnormer, miljö övervakning, skyddade områden och åtgärder. [Här är länk till källa.](#)

²³ Åtgärdsprogram för vatten 2021-2027 (OBS remissversion), Vattenmyndigheten Norra Östersjöns vattendistrikt, [här är länk till källa](#)

²⁴ Länsstyrelsens webbplats om Nationell plan för omprövning av moderna miljö villkor för vattenkraft (2021). [Här är länk till källa.](#)

²⁵ Åtgärdsprogram för minskad klimatpåverkan (2019) samt åtgärdsprogram för ekosystem och biologisk mångfald (2020), [här är länk till källa](#)

Avgränsningar

Åtgärdsprogrammet för vatten har tagits fram utifrån befintliga regionala underlag för vattenåtgärder, läs mer under rubriken Underlag.

Utgångspunkten i arbetet har varit att åtgärder och aktiviteter i programmet ska kunna genomföras av en aktör som är verksam i länet och vara möjlig att påbörja och helst genomföra under programperioden 2021–2024.

Åtgärderna i programmet utgör bara en del av det samlade arbetet med vattenåtgärder i Uppsala län och är steg på vägen för att nå de nationella miljömålen med koppling till vatten.

Målgrupp

Åtgärder och aktiviteter i åtgärdsprogrammet riktar sig till lokala och regionala aktörer som är verksamma i Uppsala län och har mandat att genom sin verksamhet bidra till hållbar vattenanvändning och minskad påverkan på yt- och grundvatten. Åtgärder riktar sig främst till nedan listade aktörer men vänder sig även till andra intresserade aktörer som är verksamma i Uppsala län:

- Länets åtta kommuner inklusive kommunala bolag
- Region Uppsala
- Kommunala vatten- och avfallsorganisationer
- Medlemmar i Uppsala läns miljö- och klimatråd
- Länsstyrelsen i Uppsala län

Vattenrelaterade åtgärder i åtgärdsprogrammet för ekosystem och biologisk mångfald

En avgränsning mellan åtgärdsprogrammet för vatten och det regionala åtgärdsprogrammet för ekosystem och biologisk mångfald har gjorts. Avgränsningen innebär att åtgärder och aktiviteter med främsta syfte att höja vattenkvalitén, exempelvis genom att minska övergödning och miljöförorenningar i länets vattenmiljöer, omhändertas inom åtgärdsprogrammet för vatten.

Vattenrelaterade åtgärder inom åtgärdsprogrammet för ekosystem och biologisk mångfald fokuserar främst på att bevara och återskapa hållbara livsmiljöer i sjöar och vattendrag, bevara värdefulla livsmiljöer i marin miljö samt bevara och återskapa våtmarker. Här ingår exempelvis att skapa fria vandringsvägar för vattenlevande organismer. Denna avgränsning syftar till att minska överlapp mellan åtgärdsprogrammen.

Inom ramen för Färdplan för ett hållbart län är åtgärdsarbete kopplat till invasiva främmande arter, såväl vattenlevande som landlevande, samlade inom åtgärden *Motverka invasiva främmande arter* i åtgärdsprogrammet för ekosystem och biologisk mångfald. Detta dels för att invasiva främmande arter räknas som ett av de absolut största hoten mot biologisk mångfald, dels för att minska överlapp mellan åtgärdsprogrammen och skapa en tydlig uppdelning mellan åtgärdsprogrammen.

Framtagande av åtgärder för vatten

Framtagande av åtgärderna för vatten skiljer sig från de två tidigare åtgärdsprogrammen för minskad klimatpåverkan respektive ekosystem och biologisk mångfald. Dessa togs fram genom längre och mer omfattande processer med breda dialoger med medverkande aktörer samt remitterade program. Åtgärder för vatten finns framtagna och förankrade i andra regionala underlag. Åtgärderna från dessa underlag kopplas samman i åtgärdsprogram för vatten, och genomförandet av åtgärderna länkas därmed ihop med Färdplan för ett hållbart län genom tecknandet av hållbarhetslöften och regelbunden uppföljning av dem.

Åtgärdsprogrammet för vatten innehåller 13 åtgärder fördelade på fem fokusområden. Åtgärder har förankrats dels i Uppsala läns Miljö- och klimatråd i maj 2021, dels i juni 2021 genom två dialogmöten med representanter från länets kommuner, Region Uppsala, kommunala VA-organisationer, regionala förbund och myndigheter.²⁶

För samtliga åtgärder finns förslag på valbara aktiviteter som kan utföras inom ramen för åtgärden, där olika aktiviteter passar olika typer av aktörer. För samtliga åtgärder finns även valet att som aktör utforma egna aktiviteter med samma syfte som åtgärden eller genom att ytterligare konkretisera de befintliga aktiviteterna. Genom att erbjuda aktörer att utforma ytterligare aktiviteter öppnas möjligheter att löpande komplettera åtgärdsprogrammet med aktiviteter utifrån nya identifierade behov av exempelvis innovation och samverkan. Åtgärder och aktiviteternas utformning ska ge förutsättningar för bred delaktighet och uppslutning till programmet av aktörer i hela länet.

Åtgärder och aktiviteterna i programmet är inte inbördes prioriterade. Det är därför viktigt att respektive aktör gör en analys av vilka åtgärder som är möjliga att genomföra utifrån egna uppdrag och egen verksamhet. Utifrån aktörens förutsättningar bör de åtgärder som ger störst förväntad effekt på miljön prioriteras i genomförandet.

Genomförande av åtgärder

Hållbarhetslöften

För att stärka genomförandet av åtgärdsprogrammet uppmanas länets aktörer att teckna hållbarhetslöften med länsstyrelsen. Därmed åtar sig aktören att genomföra åtgärder ur programmet under programperioden och att genomförandet följs upp regelbundet. För att möjliggöra uppföljning utformar aktörerna egna mål för de åtgärder och aktiviteter som omfattas av respektive aktörs hållbarhetslöfte. Antagna hållbarhetslöften kan med fördel implementeras i den ordinarie verksamheten. Nya aktörer kan ansluta sig till åtgärdsprogrammet och teckna hållbarhetslöften under hela programperioden. Tecknade löften publiceras på länsstyrelsens externa webbplats och gäller under hela programperioden (2021 – 2024).

Genom hållbarhetslöften tydliggörs och kommuniceras aktörers åtgärdsarbete. Genom att synliggöra olika aktörers åtgärdsarbete ökar möjligheter till samverkan och effektivare resursutnyttjande i åtgärdsarbetet.

Aktörer kan med fördel samordna åtgärdsarbetet och därmed nå ett effektivare resursutnyttjande. Exempelvis kan flera kommuner och kommunala bolag eller en grupp aktörer med liknande verksamheter samverka kring samma aktiviteter och teckna liknande hållbarhetslöften.

²⁶ Deltagande aktörer vid dialogmöten 1:a och 3:e juni: Enköpings kommun, Gästrike vatten, Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, LRF Mälardalen, Norrvatten, Region Uppsala, Roslagsvatten, Skogsstyrelsen, Tierps kommun, Uppsala kommun, Uppsala vatten AB, Älvkarleby kommun, Östhammars kommun.

Finansiering av åtgärder

Åtgärdsprogrammets genomförande bygger på frivillighet och aktörer ansvarar för finansiering av de åtgärder som ingår i sina respektive hållbarhetslöften. Flera åtgärder kan genomföras genom prioriteringar i befintlig verksamhet, medan andra åtgärder kräver extra finansiering. Det finns möjligheter att söka bidragsfinansiering genom exempelvis lokala naturvårdsprojekt (LONA), lokala vattenvårdsprojekt (LOVA), Greppa Näringen och Landsbygdsprogrammet.

För de statliga bidragsmedel som länsstyrelsen tilldelar sker en allokering av medel till åtgärder som bidrar till genomförandet av handlingsplanen för grön infrastruktur i Uppsala län och de regionala åtgärdsprogrammen. Som stöd för att hitta extra finansiering till åtgärdsarbete finns broschyren *Var finns pengarna?*²⁷.

Uppföljning av hållbarhetslöften och åtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att årligen skicka en förfrågan till medverkande aktörer angående genomförandet av åtgärder i antagna hållbarhetslöften. Uppföljningen fokuserar på genomförandet av åtgärder i förhållande till respektive aktörs uppsatta mål. Uppföljningen syftar till att:

- Följa framdrift i genomförande av åtgärdsprogrammets åtgärder.
- Löpande synliggöra det regionala och lokala miljömålsarbetet, bland annat som underlag för årlig miljömålsuppföljning till regeringen och för aktörerna att sprida till sina egna målgrupper.
- Under pågående programperiod identifiera hinder/behov kopplat till genomförande av åtgärder, exempelvis varför genomförs åtgärd inte, vad är svårt, vilket stöd eller ytterligare samverkan önskas.

En sammanställning av resultatet från den årliga uppföljningen av åtgärdsarbetet kommer att presenteras för Uppsala läns miljö- och klimatråd samt publiceras på länsstyrelsens webbplats. Sammanställningen kommer även att användas som underlag i den årliga regionala bedömningen av miljömålen som rapporteras till Naturvårdsverket.

De aktiviteter som föreslås i åtgärdsprogrammet förväntas ge en positiv effekt på länets vattenmiljöer och bidra till hållbar vattenanvändning. I den årliga uppföljningen följs dock inte åtgärdernas effekt upp då det saknas relevanta indikatorer och mätsystem för detta. Genomförda åtgärders effekter på miljön är ofta långsiktiga och därför inte mätbara från ett år till ett annat. Det är värdefullt med förslag kring utveckling av regional och nationell miljöövervakning som visar att åtgärder gör nytta. Detta kan utgöra en del av åtgärdsprogrammet i det fall aktörer med inriktning mot forskning och miljöövervakning medverkar i genomförandet av programmet. För vissa åtgärder kan enskilda aktörer mäta och följa upp effekten av en genomförd åtgärd kopplat till den egna verksamheten. Detta uppmuntras och i de fall det görs kan effekten följas upp och presenteras i den årliga uppföljningen.

²⁷ Var finns pengarna? (2020). Länsstyrelsen Västra Götalands län. [Här är länk till källa.](#)

Åtgärder

Fokusområde Vatten som resurs

Åtgärd 1. Smart vattenanvändning

Aktiviteter:

- 1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.
- 1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.
- 1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.
- 1.4 Planera för och/eller anpassa till rätt vattenkvalitet för ändamålet genom att ersätta dricksvatten med andra vattenkvaliteter eller processer.
- 1.X Annan aktivitet för effektivare vattenanvändning.

Åtgärd 2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

Aktiviteter

- 2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.
- 2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.
- 2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med flera aktörer, exempelvis ökad visualisering av vattenanvändning.
- 2.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.
- 2.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling genom pilotprojekt och tester.
- 2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremskin kan ersätta kolsyrade drycker.
- 2.X Annan aktivitet som inspirerar och bidrar till kunskap om vatten som resurs.

Åtgärd 3. Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola och förskola

Aktiviteter:

- 3.1 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för barn och unga.
- 3.2 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för personal.
- 3.X Annan aktivitet som inspirerar och ökar medvetenheten hos barn och unga om vatten som resurs.

Åtgärd 4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs

Aktiviteter:

- 4.1 Genomföra läns gemensam vattendag (Världsvattendagen), inriktning bestäms av länets Miljö- och klimatråd.
- 4.2 Genomföra utbildnings- och informationsinsatser riktade till ledningen för företag och branschorganisationer om exempelvis effektiv vattenanvändning och klimatanpassning.
- 4.X Annan aktivitet som riktar sig till beslutsfattare.

Åtgärd 5. Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster

Aktiviteter:

- 5.1 Fråga efter kranvatten vid inköp och upphandling av exempelvis måltider, catering, konferenser och event.
- 5.2 Ställa krav på snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter i egen verksamhet.
- 5.X Annan aktivitet som främjar vattenhushållning i samband med upphandling och inköp.

Fokusområde Vattenplanering

Åtgärd 6. Hållbar vattenplanering

Aktiviteter:

- 6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.
- 6.2 Genom samverkan inom avrinningsområden lyfta vattenfrågorna i samhällsplaneringen i exempelvis översikts- och detaljplaner men även planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten.
- 6.3 Ta fram och genomföra förvaltningsövergripande vattenplanering med fokus på yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder.
- 6.4 Samverka och bidra med underlag i processen för moderna miljövillkor för vattenkraften i enlighet med nationella planen (NAP).
- 6.5 Samordna och utveckla det lokala och regionala åtgärdsarbetet för vatten, exempelvis genom vattenråd eller liknande.
- 6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).
- 6.7 Genomföra mellankommunal samverkan för dricksvattenförsörjning.
- 6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering.

Fokusområde Näringsämnen

Åtgärd 7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

Aktiviteter:

- 7.1 Minska övergödande ämnen från reningsverk.
- 7.2 Minska övergödande ämnen från enskilda avlopp.
- 7.3 Minska övergödande ämnen från dagvatten.
- 7.X Annan aktivitet som minskar utsläpp av övergödande ämnen.

Åtgärd 8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter

Aktiviteter:

- 8.1 Öka information och effektiv användning av ekonomiska stöd för minskad belastning av näringsämnen, exempelvis LONA- och LOVA-bidrag.
- 8.2 Minska läckage av näringsämnen genom exempelvis rutiner, arbetsformer och/eller investeringar inom den egna verksamheten.
- 8.3 Utöka och prioritera tillsyn av exempelvis primärproducenter och livsmedelsförädling enligt relevant lagstiftning, exempelvis Miljöbalken kapitel 12.
- 8.4 Minska utsläpp av näringsämnen från fritidsbåtar och hamnverksamheter.
- 8.X Annan aktivitet som minskar belastning av näringsämnen.

Åtgärd 9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

Aktiviteter:

- 9.1 Öka information och rådgivning kopplat till minskat näringsläckage från urban miljö, hästhållning och jordbruk, genom exempelvis Greppa Näringen.
- 9.2 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis miljöövervakning, forskning och utveckling.
- 9.3 Delta i metod- och teknikutveckling kopplat till näringsämnen genom pilotprojekt och tester i egen verksamhet.
- 9.4 Samordna och utveckla det lokala och regionala åtgärdsarbetet för minskad övergödning, exempelvis genom vattenråd, LEVA-projekt eller motsvarande.
- 9.X Annan aktivitet som ökar och sprider kunskap om näringsämnens påverkan på vatten.

Fokusområde Miljöskadliga ämnen

Åtgärd 10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

Aktiviteter:

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

10.2 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från dagvatten, inklusive mikroplaster.

10.X Annan aktivitet som minskar utsläpp från utgående vatten från reningsverk och dagvatten.

Åtgärd 11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

Aktiviteter:

11.1 Upprätta en plan för prioritering och öka antal utredningar av potentiellt förorenade områden, klass 1 och 2, för att minska riskerna för spridning av föroreningar till yt- och grundvatten.

11.2 Genomföra sanering av förorenade områden med risk för spridning till vatten.

11.3 Minska risken för utsläpp och spridning av miljöskadliga ämnen till reningsverk eller recipient från verksamheter genom uppströmsarbete som metod- och produktval samt användning, hantering och lagring av kemikalier och avfall.

11.4 Genomföra samordnade åtgärder för PFAS eller andra prioriterade ämnesgrupper.

11.5 Genomföra REVAQ-certifiering av slam från avloppsreningsverk.

11.6 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från fritidsbåtar och hamnverksamheter, exempelvis båtbottnentvättar, spolplattor och miljöstationer.

11.X Annan aktivitet som minskar belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden eller pågående verksamheter.

Åtgärd 12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

Aktiviteter:

12.1 Genomföra utökad miljöövervakning i form av exempelvis råvattenkontroll och screeninganalyser av miljögifter i yt- och grundvatten gärna i samarbete med andra aktörer.

12.2 Öka information och rådgivning kopplat till användning av växtskyddsmedel och läckage av miljöskadliga ämnen i exempelvis parker, grönområden, allmänhetens trädgårdar och inom jord- och skogsbruk.

12.3 Öka information och rådgivning kopplat till kemikalieanvändning inklusive minskad användning, exempelvis ingen målarfärg/läkemedel till avlopp, inte tvätta bilen på gatan.

12.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad om miljöskadliga ämnen genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.

12.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling kopplat till miljöskadliga ämnen genom pilotprojekt och tester.

12.6 Genomföra gemensamma informationskampanjer kopplat till miljöskadliga ämnen i vatten, exempelvis via Uppsala läns kemikalienätverk.

12.X Annan aktivitet som ökar och sprider kunskap om miljöskadliga ämnen.

Fokusområde Vattenskydd

Åtgärd 13. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

Aktiviteter:

- 13.1 Genomföra översyn av vattenskyddsområden med målsättning att samtliga har funktionella och uppdaterade föreskrifter.
- 13.2 Utredda behov av nya vattenskyddsområden och upprätta nya områden enligt framtagna planer.
- 13.3 Uppdatera planen för systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden.
- 13.4 Ta fram en planering så att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.
- 13.5 Ta fram en klimatanpassad dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok KASKAD eller motsvarande.
- 13.6 Kartlägga och bedöma vattentäkter som saknar tillstånd för vattenuttag.
- 13.7 Kartlägga områden där det finns behov av provningsplikt för hushållens enskilda vattenbehov.
- 13.8 Genomföra utökade nivåmätningar i länets grundvattenresurser.
- 13.X Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden.

Bilaga 1. Sveriges miljömål och Agenda 2030

Sveriges miljömål

Det svenska miljömålssystemet ska vara politiskt vägledande och består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt 26 etappmål bland annat inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen och klimat. Miljömålen är beslutade av riksdagen och är de nationella mål som bidrar till att vi uppnår den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Generationsmålet är ett inriktningsmål för miljöpolitiken. Målet ger vägledning om de värden som ska skyddas och den samhällsomställning som krävs för att nå det miljötillstånd som beskrivs av miljökvalitetsmålen. Generationsmålet ger tyngd och drivkraft för miljöarbetet mot bland annat återhämtade ekosystem, bevarad biologisk mångfald och natur- och kulturmiljövärden, hushållning med naturresurser samt hållbara konsumtionsmönster.

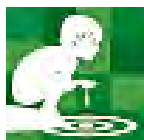
Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Varje miljökvalitetsmål har preciseringar vilka förtydligar målet och används i det löpande uppföljningsarbetet. Uppföljning av målen görs årligen både på regional och nationell nivå. Utöver det görs vart fjärde år fördjupade utvärderingar på nationell nivå.

Etappmålen som finns beslutade inom miljömålssystemet ska göra det lättare att nå generationsmålet och miljömålen samt identifierar en önskad omställning av samhället. Nedan listas ett antal etappmål som har koppling till åtgärder i vatten:

- Utveckling och tillämpning av EU:s kemikalierregler
- Ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt
- Användning av biocidprodukter
- Användningen av växtskyddsmedel
- Läkemedel i miljön
- Utsläpp av dioxin
- Dagvattenhantering i befintlig bebyggelse
- Dagvattenhantering i ny eller ändrad bebyggelse

Uppsala län berörs av 15 av de 16 miljökvalitetsmålen (länet berörs ej av mål 14. Storslagen fjällmiljö). Samtliga miljökvalitetsmål samt generationsmålet presenteras kort nedan:

Generationsmålet

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

Skyddande ozonskikt

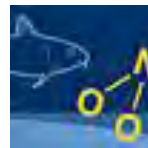
Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

Ingen övergödning

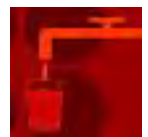
Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och

sociala värden värnas.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den

biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Storslagen fjällmiljö

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter

i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och

kulturvärden ska tas till vara och utvecklas.

Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt

deras funktioner och processer ska värnas.

Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Agenda 2030

År 2015 enades FN:s generalförsamling om en gemensam plan för en hållbar framtid genom att anta Agenda 2030 som innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling. Målen ska vara vägledande för beslut såväl för FN som för alla medlemsnationer. Bakom beslutet ligger insikten om att vi idag är den första generationen som kan utrota fattigdomen, och sannolikt den sista som kan stoppa klimatförändringarna. Agendan bygger på idén om tre dimensioner av hållbar utveckling, den ekonomiska, den sociala och den ekologiska, som alla beroende av varandra. De 17 globala målen (figur 2) med sammanlagt 169 delmål handlar om att bygga en mer rättvis och jämställd värld inom planetens gränser. De globala målen ska balansera och integrera de tre dimensionerna av hållbar utveckling. I Sverige omhändertas den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030 inom det svenska miljömålssystemet²⁸.

Figur 2. De 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030

Åtgärderna som beskrivs i åtgärdsprogrammet för vatten bidrar framför allt till uppfyllelse av mål 6 Rent vatten och sanitet för alla och mål 14 Hav och marina resurser.

Mål 6. Rent vatten och sanitet för alla

Säkerställ tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Mål 14. Hav och marina resurser

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

För övriga globala mål som har koppling till vatten se mål och delmål på webbplatsen för globala målen.²⁹

²⁸ Sveriges miljömål (2021). <https://www.sverigesmiljomal.se/>

²⁹ Globala målen (2021). <https://www.globalamalen.se/>

Bilaga 2. Färdplan för ett hållbart län – regionala åtgärdsprogram för miljömålen

Trots att miljöarbetet varit framgångsrikt inom många områden är nuvarande åtgärder inte tillräckliga för att nå miljömålen vare sig nationellt eller i Uppsala län. På flera områden går utvecklingen åt rätt håll, men åtgärdstakten är inte tillräckligt hög och naturens återhämtning går inte tillräckligt fort. Det finns därför ett behov av att öka takten i genomförandet av konkreta åtgärder för att uppnå miljömålen.

Länsstyrelsen har ett regeringsuppdrag som består i att vägleda och samordna länets arbete med de nationella miljömålen. Uppdraget omfattar att upprätta och genomföra regionala åtgärdsprogram för att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till att länets miljötillstånd förbättras och att miljömålen nås.

Länsstyrelsen har i samråd med Uppsala läns miljö- och klimatråd valt att genomföra uppdraget genom att ta fram fyra regionala åtgärdsprogram under begreppet *Färdplan för ett hållbart län*, figur 1. Varje åtgärdsprogram samlar åtgärder för länets aktörer inom ett temaområde och varje program har en fyraårig genomförandeperiod. Programmens temaområden är:

- Minskad klimatpåverkan
- Ekosystem och biologisk mångfald
- Vatten
- Samhällsutveckling

Åtgärdsprogrammen ska stimulera ökad samverkan inom miljöarbetet där länet kan nå en större förändring när olika lokala och regionala aktörer arbetar tillsammans mot samma mål. Programmen omfattar tillsammans arbete med samtliga Sveriges miljömål som länet berörs av (15 av 16 miljömål, ej mål 14 *Storslagen fjällmiljö*). För mer information om miljömålen hänvisas till bilaga 2 samt till webbplatsen för Sveriges miljömål.³⁰

Figur 1. De fyra åtgärdsprogrammen som tillsammans omfattar åtgärder för samtliga miljömål under begreppet *Färdplan för ett hållbart län*.

Mycket bra miljöarbete pågår redan i Uppsala län. Det finns ett stort engagemang hos såväl offentlig och ideell sektor, universitet, näringsliv som hos enskilda individer för att minska miljöpåverkan och hitta långsiktigt hållbara lösningar. Genom åtgärdsprogrammen stärks och förtydligas det gemensamma regionala miljöarbetet.

Ett samlat och kraftfullt regionalt och lokalt ledarskap är avgörande för att nå miljömålen. 2017 bildades Uppsala läns miljö- och klimatråd för att ytterligare stärka samverkan på strategisk nivå och ge förutsättningar för att möta de utmaningar som följer av att vara ett län i stark tillväxt. En god samverkan i länet skapar en bra grund för att utveckla de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna av hållbar utveckling. En av rådets främsta uppgifter är att vara aktiv i framtagande och genomförande av åtgärdsprogrammen inom *Färdplan för ett hållbart län*. Rådet är också en viktig arena för fördjupad analys och samsyn kring länets miljöutmaningar. Medlemmar i rådet är

³⁰ Sveriges miljömål (2020). [Här är länk till källa.](#)

kommuner, myndigheter och organisationer som genom sin verksamhet har stor påverkan på länets miljöutveckling.³¹

En hållbar utveckling i Uppsala län handlar om både miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. De fyra åtgärdsprogrammen är inriktade på den miljömässiga dimensionen genom att miljömålen står i fokus. Vid framtagandet av åtgärder beaktas även de andra två hållbarhetsaspekterna i den mån det är möjligt. Det regionala tillväxtarbetet har stor betydelse för hur miljötillståndet utvecklas i länet och omställningen till ett hållbart samhälle kan utgöra en viktig drivkraft för regional tillväxt.

De fyra delarna av *Färdplan för ett hållbart län* relaterar till flera andra program, styrdokument och lagkrav samt redan pågående arbete som syftar till att stärka miljöarbetet inom olika samhällsområden. Åtgärdena i respektive åtgärdsprogram kommer att kopplas till de insatser som redan görs inom området och samordnas med övriga regionala program.

Exempel på pågående arbete som utgör viktiga förutsättningar för genomförandet av åtgärdsprogram för miljömål är:

- Samhällsplanering
- Skydd av naturmiljöer och arter
- Restaurering av sjöar och vattendrag
- Landsbygdsutveckling
- Jordbruksstöd
- Vattenförvaltning
- Klimat- och energiarbete
- Tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet

³¹ Medlemmar i Uppsala miljö- och klimatråd: Enköpings kommun, Heby kommun, Håbo kommun, Knivsta kommun, Tierps kommun, Uppsala kommun, Älvkarleby kommun, Östhammars kommun, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala universitet, Skogsstyrelsen, Region Uppsala, Upplands lokaltrafik, Uppsala vatten, Energikontoret Mälardalen, Biodriv Öst, Naturskyddsföreningen Uppsala län, Lantbrukarnas riksförbund, Uppsala handelskammare, STUNS

Sammanställning av åtgärder och aktiviteter i Färdplan för ett hållbart län - åtgärder för vatten

Kopiera in de aktiviteter som avses genomföras i kolumn F i flik "Fylls i av aktör" .				
Fokusområde	Nr åtgärd	Åtgärd	Nr aktivitet	Aktivitet
Vatten som resurs	1	Smart vattenanvändning	1.1	1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.
			1.2	1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.
			1.3	1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.
			1.4	1.4 Planera för och/eller anpassa till rätt vattenkvalitet för ändamålet genom att ersätta dricksvatten med andra vattenkvaliteter eller processer.
			1.X	1.X Annan aktivitet för effektivare vattenanvändning.
	2	Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs	2.1	2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.
			2.2	2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.
			2.3	2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med flera aktörer, exempelvis ökad visualisering av vattenanvändning.
			2.4	2.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.
			2.5	2.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling genom pilotprojekt och tester.
			2.6	2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremskin kan ersätta kolsyrade drycker.
			2.X	2.X Annan aktivitet som inspirerar och bidrar till kunskap om vatten som resurs.
	3	Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola och förskola	3.1	3.1 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för barn och unga.
			3.2	3.2 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för personal.
			3.X	3.X Annan aktivitet som inspirerar och ökar medvetenheten hos barn och unga om vatten som resurs.
	4	Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs	4.1	4.1 Genomföra länsgemensam vattendag, exempelvis i samband med Världsvattendagen, inriktning bestäms av länets Miljö- och klimatråd.
			4.2	4.2 Genomföra utbildnings- och informationsinsatser riktade till ledningen för företag och branschorganisationer om exempelvis effektiv vattenanvändning och klimatanpassning.
			4.X	4.X Annan aktivitet som riktar sig till beslutsfattare.
	5	Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster	5.1	5.1 Fråga efter kranvatten vid inköp och upphandling av exempelvis måltider, catering, konferenser och event.
			5.2	5.2 Ställa krav på snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter i egen verksamhet.
5.X			5.X Annan aktivitet som tar hänsyn till vatten som resurs i samband med upphandling och inköp.	
Vattenplanering	6	Hållbar vattenplanering	6.1	6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.
			6.2	6.2 Genom samverkan inom avrinningsområden lyfta vattenfrågorna i samhällsplaneringen i exempelvis översikts- och detaljplaner men även planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten.
			6.3	6.3 Ta fram och genomföra förvaltningsövergripande vattenplanering med fokus på yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder.
			6.4	6.4 Samverka och bidra med underlag i processen för moderna miljövillkor för vattenkraften i enlighet med nationella planen (NAP).

Va			6.5	6.5 Samordna och utveckla det lokala och regionala åtgärdsarbetet för vattenvård , exempelvis genom vattenråd eller liknande.
			6.6	6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).
			6.7	6.7 Genomföra mellankommunal samverkan för dricksvattenförsörjning.
			6.X	6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering.
Näringsämnen	7	Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp	7.1	7.1 Minska övergödande ämnen från reningsverk.
			7.2	7.2 Minska övergödande ämnen från enskilda avlopp.
			7.3	7.3 Minska övergödande ämnen från dagvatten.
			7.X	7.X Annan aktivitet som minskar utsläpp av övergödande ämnen.
	8	Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter	8.1	8.1 Öka information och effektiv användning av ekonomiska stöd för minskad belastning av näringsämnen, exempelvis LONA- och LOVA-bidrag.
			8.2	8.2 Minska läckage av näringsämnen genom exempelvis rutiner, arbetsformer och/eller investeringar inom den egna verksamheten.
			8.3	8.3 Utöka och prioritera tillsyn av exempelvis primärproducenter och livsmedelsförädling enligt relevant lagstiftning, exempelvis Miljöbalken kapitel 12.
			8.4	8.4 Minska utsläpp av näringsämnen från fritidsbåtar och hamnverksamheter.
			8.X	8.X Annan aktivitet som minskar belastning av näringsämnen.
	9	Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen	9.1	9.1 Öka information och rådgivning kopplat till minskat näringsläckage från urban miljö, hästhållning och jordbruk, genom exempelvis Greppa Näringen.
			9.2	9.2 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis miljöövervakning, forskning och utveckling.
			9.3	9.3 Delta i metod- och teknikutveckling kopplat till näringsämnen genom pilotprojekt och tester i egen verksamhet.
			9.4	9.4 Samordna och utveckla det lokala åtgärdsarbetet för vattenvård , exempelvis genom vattenråd, LEVA-projekt eller motsvarande.
9.X			9.X Annan aktivitet som ökar och sprider kunskap om näringsämnens påverkan på vatten.	
Miljöskadliga ämnen	10	Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten	10.1	10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.
			10.2	10.2 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från dagvatten, inklusive mikroplaster.
			10.X	10.X Annan aktivitet som minskar utsläpp från utgående vatten från reningsverk och dagvatten.
	11	Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter	11.1	11.1 Upprätta en plan för prioritering och öka antal utredningar av potentiellt förorenade områden, klass 1 och 2, för att minska riskerna för spridning av föroreningar till yt- och grundvatten.
			11.2	11.2 Genomföra sanering av förorenade områden med risk för spridning till vatten.
			11.3	11.3 Minska risken för utsläpp och spridning av miljöskadliga ämnen till reningsverk eller recipient från verksamheter genom uppströmsarbete som metod- och produktval samt användning, hantering och lagring av kemikalier och avfall.
			11.4	11.4 Genomföra samordnade åtgärder för PFAS eller andra prioriterade ämnesgrupper.
			11.5	11.5 Genomföra REVAQ-certifiering av slam från avloppsreningsverk.
			11.6	11.6 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från fritidsbåtar och hamnverksamheter, exempelvis båtbottentvättar, spolplattor och miljöstationer.
	11.X	11.X Annan aktivitet som minskar belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden eller pågående verksamheter.		
	12	Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen	12.1	12.1 Genomföra utökad miljöövervakning i form av exempelvis råvattenkontroll och screeninganalyser av miljögifter i yt- och grundvatten gärna i samarbete med andra aktörer.
			12.2	12.2 Öka information och rådgivning kopplat till användning av växtskyddsmedel och läckage av miljöskadliga ämnen i exempelvis parker, grönområden, allmänhetens trädgårdar och inom jord- och skogsbruk.
			12.3	12.3 Öka information och rådgivning kopplat till kemikalieanvändning inklusive minskad användning, exempelvis ingen målarfärg/läkemedel till avlopp, inte tvätta bilen på gatan.
			12.4	12.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad om miljöskadliga ämnen genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.

			12.5	12.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling kopplat till miljöskadliga ämnen genom pilotprojekt och tester.
			12.6	12.6 Genomföra gemensamma informationskampanjer kopplat till miljöskadliga ämnen i vatten, exempelvis via Uppsala läns kemikalienätverk.
			12.X	12.X Annan aktivitet som ökar kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen.
Vattenskydd	13	Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden	13.1	13.1 Genomföra översyn av vattenskyddsområden med målsättning att samtliga har funktionella och uppdaterade föreskrifter.
			13.2	13.2 Utredda behov av nya vattenskyddsområden och upprätta nya områden enligt framtagen plan.
			13.3	13.3 Uppdatera planen för systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden.
			13.4	13.4 Ta fram en planering så att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.
			13.5	13.5 Ta fram en klimatanpassad dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok KASKAD eller motsvarande.
			13.6	13.6 Kartlägga och bedöma vattentäkter som saknar tillstånd för vattenuttag.
			13.7	13.7 Kartlägga områden där det finns behov av prövningsplikt för hushållens enskilda vattenbehov.
			13.8	13.8 Genomföra utökade nivåmätningar i länets grundvattenresurser.
			13.X	13.X Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden.